

AALBORG UNIVERSITET

Semesterplan for BA 5. semester 2025

Bacheloruddannelsen i Psykologi

Indhold

SEMESTERBESKRIVELSE FOR UDDANNELSER VED AALBORG UNIVERSITET	2
ARBEJDS- OG ORGANISATIONSPSYKOLOGI	4
KLINISK PSYKOLOGI	21
PÆDAGOGISK PSYKOLOGI	39

Semesterbeskrivelse for uddannelser ved Aalborg Universitet

Oplysninger om semesteret

Studienævn: Studienævn for Psykologi

Studieordning 2025: <https://studieordninger.aau.dk/2025/50/5889>

Semesterets temaramme

Semesteret introducerer til psykologiens anvendte discipliner gennem udbud af tre kursusmoduler:

Kursusmodulet i *Pædagogisk psykologi* introducerer til pædagogisk psykologi. Pædagogisk psykologi beskæftiger sig med de psykologiske aspekter af praksis, hvor der foregår udvikling, uddannelse og læring. Pædagogisk-psykologisk forskning udvikler, anvender og reflekterer over psykologiske teoris anvendelse i pædagogiske praksisser. På den ene side har pædagogisk psykologi historisk set været optaget af at udvikle metoder til at måle og vurdere børn og unges egnethed til undervisning. På den anden side har forskningen været interesseret i at forstå og forbedre betingelser for læring og mindre i at måle individers evner. I kontinental og skandinavisk sammenhæng har en kritisk refleksion over pædagogisk praksis og deres forbindelse til samfundsforhold stået centralt. Undervisningen i pædagogisk psykologi beskæftiger sig med udvalgte dele af den skandinaviske og internationale forskningslitteratur. I forbindelse med undervisningen diskuteres nogle af de mest indflydelsesrige traditioner indenfor pædagogik og pædagogisk psykologi, de forskellige læringsteoretiske positioner, aspekter knyttet til de psykiske processer og de personlige forhold, der indgår i udviklings- og læringsforløb og der perspektiveres løbende til aktuelle pædagogisk-psykologiske debatter og fænomener.

Kursusmodulet i *Arbejds- og organisationspsykologi* introducerer til arbejds- og organisationspsykologi. Arbejds- og organisationspsykologien tilhører de anvendte discipliner indenfor psykologien og beskæftiger sig med en bred vifte af problemstillinger. Herunder problemstillinger relateret til motivation og produktivitet, organisationsudvikling og medarbejderudvikling, det psykiske og sociale arbejdsmiljø, belastningsreaktioner og arbejdsbetingende sygdomme, samt sundhedsforebyggende og sundhedsfremmende tiltag i forhold til arbejdet og organisationer. Undervisningens formål er at give et overblik over arbejds- og organisationspsykologiens centrale teoretiske traditioner og nøgleproblemstillinger.

Kursusmodulet i *Klinisk psykologi* introducerer til klinisk psykologi. Klinisk psykologi er en anvendt disciplin, der indbefatter såvel viden om psykiske lidelser, som færdigheder i diagnosticering og psykologisk behandling af disse. Undervisningen i Klinisk psykologi indeholder en bred indføring i centrale teorier og forskningsresultater indenfor den kliniske psykologi, herunder teorier om psykiske lidelsers udbredelse, ætiologi, patogenese, klassifikation, forebyggelse og behandling. Kurset starter med en introduktion til sygdomsmodeller, evidensbegrebet og et overblik over den kliniske psykologi generelt og efterfølgende til det kliniske børnepsykologiske område. Dernæst belyses en række psykiske lidelser ud fra centrale klinisk psykologiske teorier.

Semesterets organisering og forløb

Semestret indeholder 3 kursusmoduler, der alle understøttes af seminarer eller workshop-forløb. De 3 kursusmoduler i hhv. Pædagogisk psykologi, Klinisk psykologi og Arbejds- og organisationspsykologi afholdes som forelæsningsforløb for hele semestret, mens seminar-undervisningen foregår for mindre hold med undtagelse af pædagogisk psykologi. Her er årgangen delt i to lige store hold på en række workshops, der afvikles løbende.

Semesterkoordinator og sekretariatsdækning

Ankerlærer

Cecilie Marie Schmidt Thøgersen, (ceciliemst@ikp.aau.dk)

Sekretariatsdækning

Skemalægger: Birgitte Skovsgaard (bsk@ikp.aau.dk)

Eksamensteamet: (psykologi-eksamen@ikp.aau.dk)

Rekvisitionsbudget: Lis Kragh (lis@ikp.aau.dk)

Evaluerings: Birgitte Skovsgaard (bsk@ikp.aau.dk)

Uddannelseskoordinator/Studienævnsekretær: Andrea Dosenrode (ad@ikp.aau.dk)

Arbejds- og organisationspsykologi

Modultitel dansk: Arbejds- og organisationspsykologi

Modultitel engelsk: Work and organizational Psychology

ECTS: 10

Placering

5. Semester (*Bacheloruddannelsen I Psykologi*)

Modulansvarlig

Thomas Borchmann, borchman@ikp.aau.dk

Undervisere

Thomas Borchmann (TB), borchman@ikp.aau.dk

Einar Baldursson (EBB), einarb@ikp.aau.dk

Tanja Kirkegaard (TK) tanjak@ikp.aau.dk

Charlotte Wegener (CW) cw@ikp.aau.dk

Poul Bonde Jensen (PBJ)

Anners Abild (AA)

Seminarholdere

Søren Lindhardt Jensen linhardt@ikp.aau.dk

Type og sprog

Studiefagsmodul (dansk)

Mål

Modulet omfatter centrale teorier og forskningsresultater inden for arbejds- og organisationspsykologien herunder teorier om individers og gruppers adfærd, identitet og emotioner i relation til arbejdet og organisationen. Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere:

Viden om:

- centrale psykologiske teorier og begreber vedrørende arbejdets organisering, organisationsadfærd og attituder/holdninger hos medlemmerne af en organisation
- problemstillinger vedrørende gruppeprocesser og arbejdsgruppen samt teorier om helbredsmæssige konsekvenser forbundet med arbejdet
- personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved arbejds- og organisationspsykologi
- centrale teorier og empiri indenfor arbejds- og organisationspsykologien med henblik på at kunne reflektere over disse i konkrete afgrænsede sammenhænge.

Færdigheder i:

- at identificere, analysere og vurdere psykologiske aspekter af arbejdets organisering organisationsadfærd og attituder/holdninger hos medlemmerne af en organisation

- at identificere, analysere og vurdere problemstillinger vedrørende gruppeprocesser og arbejdsgruppen samt i teorier om helbredsmæssige konsekvenser forbundet med arbejdet
- at identificere, analysere og vurdere personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved arbejds- og organisationspsykologi samt
- at anvende teori og empiri på udvalgte områder indenfor arbejds- og organisationspsykologi til at begrunde og vælge mellem centrale tilgange til relevante problemstillinger
- at formidle arbejds- og organisationspsykologisk indsigt i faglige sammenhænge

Kompetencer:

- at håndtere ovenstående viden og kompetencer i konkrete, afgrænsede sammenhænge
- at identificere egne læringsbehov og selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Kursusmodulet i *Arbejds- og organisationspsykologi* introducerer til arbejds- og organisationspsykologi. Arbejds- og organisationspsykologien tilhører de anvendte discipliner indenfor psykologien og beskæftiger sig med en bred vifte af problemstillinger. Herunder problemstillinger relateret til motivation og produktivitet, organisationsudvikling og medarbejderudvikling, det psykiske og sociale arbejdsmiljø, belastningsreaktioner og arbejdsbetingende sygdomme, samt sundhedsforebyggende og sundhedsfremmende tiltag i forhold til arbejdet og organisationer. Undervisningens formål er at give et overblik over arbejds- og organisationspsykologiens centrale teoretiske traditioner og nøgleproblemstillinger.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Kursusmodulet består af 36 timer forelæsning og 10 timers seminar undervisning – hertil forventes 223 timers hjemmearbejde i form af hhv. forberedelse og efterbearbejdelse af undervisning samt eksamensforberedelse.

Aktivitet	Timer
18 forelæsninger à 2 - timer	36
5 seminargange à 2 timer	10
Læsning og forberedelse	223
Eksamen	1

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 18

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminar timer: 10

Antal seminarhold: 5

Deltagere

5. semesters studerende på bacheloruddannelsen - samlæst med sidefagsstuderende

Modulaktiviteter

Kursus-gang	Varig-hed	Tema/Emne	Forelæser	Tekster
F1 + 2	2 x 2 ti-mer	Arbejds- og organisationssyn	TB	1 - 4
F3 + 4	2 x 2 ti-mer	Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol: Scientific management/Taylorisme og moderne gennemslag af Scientific management/Taylorisme	TB	5 – 8 21 - 24
Seminar 1	2 timer	Case: Taylorisme – karakteristika og konsekvenser	SL	
F5 + 6	2 x 2 ti-mer	Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol: Human-relationskolen og Personlig-vækst orienteringen	TB	5 + 9 5 + 10 – 20
F7	2 timer	Arbejdsopgaver i en HR-afdeling	PBJ	Intet pensum
Seminar 2	2 timer	Case: Sindelagspåvirkning – gevinster og mulige tab	SL	
F8	2 timer	Organisatorisk kultur	TK	22-24
F9	2 timer	Følelser og magt i organisationer	TK & CW	25 - 27
F10	2 timer	Ledelse	TK	28- 30
F11	2 timer	Voice, silence og tryghed	TK	31-33
F12	2 timer	Diversitet og inklusion Køn, race, alder, handicap	TK	34-37
F13	2 timer	Selvstyrende arbejdsgrupper og teams	TB	38-41
F14		Udfordringer i konsulentrollen	AA	Intet pensum
Seminar 3	2 timer	Case: Teamorganisering – karakteristika og konsekvenser	SL	
F15	2 timer	Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (I)	EBB	42 - 52
F16	2 timer	Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (II)	EBB	42 - 52
F 17	2 timer	Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (III)	EBB	42 - 52

Seminar 4	2 timer	Case: Stress – årsager og konsekvenser	SL	
F18	2 timer	Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (IV): Mobning på arbejdspladsen	TB	52 - 55
Seminar 5	2 timer	Eksamens-gennemgang	SL	

Eksamen

Mundtlig eksamen.

Prøven er individuel.

Prøven foregår som en samtale mellem den studerende, eksaminator og intern censor.

Samtalen indledes med en mundtlig præsentation på maksimalt 5 minutter med udgangspunkt i et spørgsmål, som den studerende frit har udvalgt fra en liste, der er offentliggjort af eksaminator 14-17 dage før eksamen. Der gives karakter på grundlag af den samlede præstation.

Tilladte hjælpemidler: Med visse hjælpemidler: De studerendes noter.

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen

Normeret prøvetid: 30 minutter inklusive votering og karaktergivning.

Pensumramme: 1000 standardsider ikke for snævert afgrænset obligatorisk litteratur.

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives karakter efter 7-trinsskalaen. Besvarelsen bedømmes af eksaminator og intern censor.

Prøvens omfang: 10 ECTS-point.

Vurderingskriterierne er angivet i Universitetets eksamensordning

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. og 2. forelæsning: Arbejds- og organisationssyn

4 timer v/ Thomas Borchmann

På forelæsningen introduceres til faget samt til forskellige perspektiver på arbejde og organisationer

Litteratur (1-4)

- Torpegaard og Borchmann, (2009) Hvad er arbejde og hvordan bør arbejdsorganisationer anskues? Workingpaper. [22 s.]

- Adler, Paul S.; Linda C. Forbes & Hugh Willmott (2007) Critical Management Studies, I Walsh, James P. (Editor) & Arthur P. Brief (Eds.). The Academy of Management Annals of Organization and Management, Vol. 1 -Lawrence Erlbaum Associates Inc, New York (December 2007) 119 - 154 (1-27 i kompendiet) **[27 s.]**
- Morgan, G. (1980) Paradigms, Metaphors and puzzle-solving in organization theory. Administrative Science Quarterly, Vol. 25- Issue 4 – 605 – 622 **[17 s.]**
- Standing, G. (2016) The Precariat. Kap. 1 i bogen The Precariat. London: Bloomsbury (p. 1-28) **[28 s.]**

3. og 4. forelæsning: Forskrifter for arbejdsorganisering, ledelse, medarbejder-motivation og medarbejderkontrol: Scientific management/Taylorisme og moderne gennemslag af Scientific management/Taylorisme

2 x 2 timer v/ Thomas Borchmann

På tredje og fjerde forelæsning introduceres til forskellige forskrifter for arbejdsorganisering, ledelse og medarbejdermotivation og medarbejderkontrol. Der sættes særligt fokus på Scientific management/Taylorisme og moderne gennemslag af Scientific management/Taylorisme

Litteratur (5-12):

- Sabro, K. E. (1984) Organisationsteori. Kap. 1 i (red. Eggert Petersen og Knud-Erik Sabroe) Arbejdsspsykologi: arbejde, arbejdsmiljø og arbejdsorganisation. Munksgaard. **[14 s.]**
- Taylor, F.W. (1999). Scientific management. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. **[5 s.]**
- Braverman, H. (1974) Kap. 4. Scientific Management - i bogen Labour and Monopoly Capital **[26 s.]**
- Leidener, R. (1993) Kap. 2. How can work on people be routinized i bogen Fast Food Fast Talk. University of California Press (p 24 – 43) **[19 s.]**
- Chan, J et al (2020) Kap. 4. Managing Foxconn i bogen Dying for an Iphone. London: Pluto press (48- 69) **[21 s.]**
- Callum, C. (2020) Kap. 3. The system of Control i bogen Riding for Deliveroo. Cambridge: Polity Press (p. 41 – 72) **[31 s.]**
- Healey, M. (2020) Kap 4. Alienation and work: ICT professionals I bogen Marx and Digital Machines: Alienation, Technology, Capitalism. London: University of Westminster Press. (p. 39 – 57) **[18 s.]**
- Martha Crowley, Daniel Tope, Lindsey Joyce Chamberlain and Randy Hodson (2010) Neo-Taylorism at Work: Occupational Change in the Post-Fordist Era *Social Problems* Vol. 57, No. 3 (August 2010), pp. 421-447 **[26 s.]**

5. og 6. forelæsning: Forskrifter for arbejdsorganisering, ledelse og medarbejder-motivation og medarbejderkontrol: Human-relationskolen og Personlig-vækst orienteringen

2 x 2 timer v/ Thomas Borchmann

På femte og sjette forelæsning introduceres til forskellige forskrifter for arbejdsorganisering, ledelse og medarbejdermotivation og medarbejderkontrol. Der sættes særligt fokus på Human-relationskolen og Personlig-vækst orienteringen

Litteratur (5 + 13 - 21):

- Roethlisberger, F.J. & Dickson, W.J. (1999). Group restriction of output. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. [12 s.]
- Herzberg, F. (1999). Motivation through job enrichment. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. [9 s.]
- Kondrasuk, J (1981) Studies in MBO Effectiveness, The Academy of Management Review, Vol. 6, No. 3 (Jul., 1981), pp. 419-430 [11 s.]
- Kunda, G. (2006) Culture and Organization. Kap 1 i Engineering Culture - Control and committent in a High-tech Cooperation. Philadelphia: Temple University press (p. 1-25) [25 s.]
- Tynell, J. (2002). Det er min egen Skyld. Tidsskrift for arbejdsliv, 2002 [18 s.]
- Fleming, P & Sturdy, (2009) "'Just be yourself!': Towards neo-normative control in organisations?", Employee Relations, Vol. 31 Issue: 6, pp.569-583. [14 s.]
- McGregor, D. M. (1957). The Human Side of Enterprise. Management Review, 46, 22-28. [8 s.]
- Bass, B (1990) From Transactional to Transformational leadership: learning to share the vision. Organizational Dynamics. Vol 18. 19 – 31 [12 s.]
- Grey, C. (1999) We are all managers now; we always were; on the development and demise of management. Journal of Management studies 36:5 1999 [25 s.]

7. forelæsning: Arbejdsopgaver i en HR-afdeling

2 timer v/ Poul Bonde Jensen

På forelæsningen sættes fokus på typiske arbejdsopgaver i en HR – afdeling samt skiftende dagsordenstemaer og udviklinger heri

Litteratur:

- Der er ikke knyttet litteratur til forelæsningsgangen

8. forelæsning: Organisatorisk kultur

2 timer v/ Tanja Kirkegaard

På forelæsningen sættes fokus på organisatorisk kultur

Litteratur: (22 –24)

- Alvesson, M., Kärreman, D., & Ybema, S. (2017). Studying culture in organizations. *The Oxford handbook of management*, 103-126. [23 s.]
- Smollan, R.K.& Sayers, J.G. (2009). Organizational culture, change and emotions: A qualitative study. *Journal of change management* 9 (4), 435-457 [22 s.]
- Kirkegaard, T., & Brinkmann, S. (2016). "Which coping strategies does the working environment offer you?" A field study of the distributed nature of stress and coping. *Nordic Psychology*, 68(1), 12-29. [19 s.]

9. forelæsning: Følelser og magt i organisationer
2 timer v/ Tanja Kirkegård & Charlotte Wegener

På forelæsningen sættes fokus på følelser og magt i organisationer

Litteratur: (25 – 27)

- Ashkanasy, N.M., & Humphrey, R.H. (2014). Leadership and Emotion: A Multilevel Perspective. *The Oxford handbook of management*, 783-804. [21 s.]
- Elfenbein, H.A. (2023). Emotions in Organizations: Theory and Practice. *Annual Review of Psychology*. 74; 489-517. [28 s.]
- Elmholdt, C. (2011). Autentisk ledelse i den emotionelle organisation. I: *Følelser i ledelse*, Århus: Forlaget Klim (side 25 –45). [20 s.]

10. forelæsning: Ledelse
2 timer v/ Tanja Kirkegård

På forelæsningen sættes fokus på ledelse

Litteratur: (28 – 30)

- Franke, F., Felfe, J., & Pundt, A. (2014). The impact of health-oriented leadership on follower health: Development and test of a new instrument measuring health-promoting leadership. *German Journal of Human Resource Management*, 28(1-2), 139-161. [22 s.]
- Spector, P.E. (2017) Leadership and power in organizations in *Industrial and Organizational psychology. Research and Practice*. 7th edition. P 303 – 328 [25 s.]
- Alvesson, M., & Spicer, A. (2014). Critical perspectives on leadership. *The Oxford handbook of leadership and organizations*, 40-56. [16 s.]

11. forelæsning: Voice, silence og tryghed
2 timer v/ Tanja Kirkegård

På forelæsningen sættes fokus på Voice, silence og tryghed

Litteratur: (31 – 33)

- Morrison, E. W., & Milliken, F. J. (2000). Organizational silence: A barrier to change and development in a pluralistic world. *Academy of Management review*, 25(4), 706-725. [19 s.]
- Morrison, E. W. (2023). Employee voice and silence: Taking stock a decade later. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 10, 79-107. [28 s.]
- Amy C. Edmondson, Monica Higgins, Sara Singer & Jennie Weiner (2016) Understanding Psychological Safety in Health Care and Education Organizations: A Comparative Perspective, *Research in Human Development*, 13:1, 65-83, DOI: 10.1080/15427609.2016.1141280 [18 s.]

12. forelæsning: Diversitet og inklusion
2 timer v/ Tanja Kirkegård

På forelæsningen sættes fokus på Diversitet og Inklusion

Litteratur: (34 – 37)

- Colella, A., et al. (2017). "One hundred years of discrimination research in the Journal of Applied Psychology: A sobering synopsis." *Journal of Applied Psychology* 102(3): 500-513. **[13 s.]**
- Heilman, M. E., & Caleo, S. (2017). *Gender Discrimination in the Workplace*. Oxford Handbook of Discrimination at Work. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199363643.013>, 7. **[30 s.]**
- Elizabeth Dorrance Hall & Patricia E. Gettings (2020) "Who is this little girl they hired to work here?": Women's experiences of marginalizing communication in male-dominated workplaces, *Communication Monographs*, 87:4, 484-505, DOI: 10.1080/03637751.2020.1758736 **[21 s.]**
- Ren, L. R., et al. (2008). "A meta-analysis of experimental studies on the effects of disability on human resource judgments." *Human Resource Management Review* 18(3): 191-203. **[12 s.]**

13. forelæsning: Selvstyrende arbejdsgrupper

2 timer v/ Thomas Borchmann

På forelæsningen introduceres til forskellige perspektiver på arbejdsgrupper og de gevinster og udfordringer, der kan være forbundet hermed

Litteratur (38 - 41):

- Hackman, R. J. (1990): "Conclusion: Creating More Effective Work Groups in Organizations". I: Hackman (edit.): *Groups that work (and those that don't)*. Jossey-bass Publ. **[25 s.]**
- Morgen, H. & Thomas, K. (1997): "A psychodynamic perspective on group processes". I: Wetherell, M (ed.): *Identities, Groups and Social Issues*. Sage. (p.70 - 85 og 94 – 110 **[31 s.]**
- Barker, J.R. (1993). Tightening the iron Cage: Concertive Control inn Self-Managing Teams. *Administrative Science Quarterly*, 38 **[29 s.]**
- Pedersen & Borchmann (2016): Om forbundenheders velsignelser og forbandelser – et studie af de intrapsyiske konflikter, som teamorganisering kan påføre os. *Tidsskrift for Arbejdsliv* 2016/3 **[22 s.]**

14. forelæsning: Udfordringer i konsulentarbejdet

2 timer v/ Anners Abild

På forelæsningen introduceres til konsulentarbejdet og nogle af dets udfordringer

Litteratur:

- Der er ikke knyttet litteratur til forelæsningsgangen

15. forelæsning: Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (I)

2 timer v/ Einar Baldursson

På 15 - 17 forelæsning introduceres til forskellige teorier om psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner

Litteratur (42 - 52):

- Salye, H. (1999). Stress; the general adaptation syndrome and dissonances of adaptation. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. **[2 s.]**
- Lazarus, R. S. & Folkman, Susan (1987) Transactional Theory and Research on emotions and coping. European Journal of Personality, Vol. 1 p. **[26 s.]**
- Hobfoll, S.E. (1989). Conservation of Resources. A New Attempt at Conceptualizing Stress. American Psychologist, vol. 44, no 3 **[11 s.]**
- Juster, R. P., McEwen, B. S., & Lupien, S. J. (2010). Allostatic load biomarkers of chronic stress and impact on health and cognition. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 35(1), 2-16. **[13 s.]**
- Schwabe, L., Joëls, M., Roozendaal, B., Wolf, O. T., & Oitzl, M. S. (2012). Stress effects on memory: an update and integration. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 36(7), 1740-1749. **[8 s.]**
- Oosterholt, B. G., der Linden, D. V., Maes, J. H., Verhraak, M. J., & Kompier, M. A. (2012). Burned out cognition-cognitive functioning of burnout patients before and after a period with psychological treatment. Scandinavian journal of work, environment & health, 38(4). **[9 s.]**
- Karasek (1979). Jobdemand, decision latitude, and mental strain: Implications for job redesign. Administrative Science Quarterly. Vol. 24, no. 2. **[20 s.]**
- Aronsson, G. (1991). Dimensions of Control as Related to Work organization, stress, and Health. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ. **[9 s.]**
- Johnson, V.J. (1991). Collective Control: Strategies for Survival in the Workplace. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ. **[11 s.]**
- Baldursson, E. B., Pedersen, B. T., & Carlsen, P. (2013). Brikker til en evolutionær neuro-social teori om stress. Psyke & Logos. **[18 s.]**
- Baldursson, E. B. (2012). Social smerte i det moderne arbejdsliv ud fra et arbejdspsykologisk perspektiv. Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund, 9(16). 33-62 **[21 s.]**

16. forelæsning: Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (II)

2 timer v/ Einar Baldursson

På 15 – 17 forelæsning introduceres til forskellige teorier om psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner

Litteratur (42-52):

- Salye, H. (1999). Stress; the general adaptation syndrome and dissonances of adaptation. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. [2 s.]
- Lazarus, R. S. & Folkman, Susan (1987) Transactional Theory and Research on emotions and coping. European Journal of Personality, Vol. 1 p. [26 s.]
- Hobfoll, S.E. (1989). Conservation of Resources. A New Attempt at Conceptualizing Stress. American Psychologist, vol. 44, no 3 [11 s.]
- Juster, R. P., McEwen, B. S., & Lupien, S. J. (2010). Allostatic load biomarkers of chronic stress and impact on health and cognition. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 35(1), 2-16. [13 s.]
- Schwabe, L., Joëls, M., Roozendaal, B., Wolf, O. T., & Oitzl, M. S. (2012). Stress effects on memory: an update and integration. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 36(7), 1740-1749. [8 s.]
- Oosterholt, B. G., der Linden, D. V., Maes, J. H., Verhraak, M. J., & Kompier, M. A. (2012). Burned out cognition-cognitive functioning of burnout patients before and after a period with psychological treatment. Scandinavian journal of work, environment & health, 38(4). [9 s.]
- Karasek (1979). Jobdemand, decision latitude, and mental strain: Implications for job redesign. Administrative Science Quarterly. Vol. 24, no. 2. [20 s.]
- Aronsson, G. (1991). Dimensions of Control as Related to Work organization, stress, and Health. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ. [9 s.]
- Johnson, V.J. (1991). Collective Control: Strategies for Survival in the Workplace. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ. [11 s.]
- Baldursson, E. B., Pedersen, B. T., & Carlsen, P. (2013). Brikker til en evolutionær neuro-social teori om stress. Psyke & Logos. [18 s.]
- Baldursson, E. B. (2012). Social smerte i det moderne arbejdsliv ud fra et arbejdspsykologisk perspektiv. Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund, 9(16). 33-62 [21 s.]

17. forelæsning: Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (III) *2 timer v/ Einar Baldursson*

På 15 – 17 forelæsning introduceres til forskellige teorier om psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner

Litteratur (42-52):

- Salye, H. (1999). Stress; the general adaptation syndrome and dissonances of adaptation. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press. [2 s.]
- Lazarus, R. S. & Folkman, Susan (1987) Transactional Theory and Research on emotions and coping. European Journal of Personality, Vol. 1 p. [26 s.]

- Hobfoll, S.E. (1989). Conservation of Resources. A New Attempt at Conceptualizing Stress. *American Psychologist*, vol. 44, no 3 [11 s.]
- Juster, R. P., McEwen, B. S., & Lupien, S. J. (2010). Allostatic load biomarkers of chronic stress and impact on health and cognition. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 35(1), 2-16. [13 s.]
- Schwabe, L., Joëls, M., Roozendaal, B., Wolf, O. T., & Oitzl, M. S. (2012). Stress effects on memory: an update and integration. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 36(7), 1740-1749. [8 s.]
- Oosterholt, B. G., der Linden, D. V., Maes, J. H., Verhraak, M. J., & Kompier, M. A. (2012). Burned out cognition-cognitive functioning of burnout patients before and after a period with psychological treatment. *Scandinavian journal of work, environment & health*, 38(4). [9 s.]
- Karasek (1979). Jobdemand, decision latitude, and mental strain: Implications for job redesign. *Administrative Science Quarterly*. Vol. 24, no. 2.
- Aronsson, G. (1991). Dimensions of Control as Related to Work organization, stress, and Health. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. *The psychosocial Work Environment*. Baywood Publ. [9 s.]
- Johnson, V.J. (1991). Collective Control: Strategies for Survival in the Workplace. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. *The psychosocial Work Environment*. Baywood Publ. [11 s.]
- Baldursson, E. B., Pedersen, B. T., & Carlsen, P. (2013). Brikker til en evolutionær neuro-social teori om stress. *Psyke & Logos*. [18 s.]
- Baldursson, E. B. (2012). Social smerte i det moderne arbejdsliv ud fra et arbejdspsykologisk perspektiv. *Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund*, 9(16). 33-62 [21 s.]

18. forelæsning: Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (IV)

Mobning

2 timer v/ Thomas Borchmann

På 18. forelæsning introduceres til forskellige teorier om arbejdsrelateret mobning og årsager til arbejdsrelateret mobning

Litteratur (52-56):

- Einarsen, S., Hoel, H., Zapf, D., & Cooper, C. L. (2011). The concept of bullying and harassment at work: The European tradition. In S. Einarsen, H. Hoel, D. Zapf, & C. L. Cooper (Eds.), *Bullying and harassment in the workplace. Developments in theory, research, and practice*. (2nd ed.) Boca Raton: CRC Press., 3-40 [38 s.]
- Samnani, A.-K., & Singh, P. (2012). 20 Years of workplace bullying research: A review of the antecedents and consequences of bullying in the workplace. *Aggression and Violent Behavior*, 17(6), 581-589. [9 s.]

- Mulder, R., Pouwelse, M., Lodewijkx, H., & Bolman, C. (2014). Workplace mobbing and bystanders' helping behaviour towards victims: The role of gender, perceived responsibility and anticipated stigma by association. *International Journal of Psychology*, 49, 304-312. doi: 10.1002/ijop.12018 [9 s.]
- Nielsen, M. B., Glasø, L., & Einarsen, S. (2017). Exposure to workplace harassment and the Five Factor Model of personality: A meta-analysis. *Personality and Individual Differences*, 104, 195-206 [12 s.]

Litteratur til kursusmodulet i Arbejds- og organisationspsykologi		
Tema: Arbejds- og organisationssyn		
1	Torpegaard og Borchmann, (2009) Hvad er arbejde og hvordan bør arbejdsorganisationer anskues? Workingpaper. Udlægges som PDF	22 sider
2	Adler, Paul S.; Linda C. Forbes & Hugh Willmott (2007) Critical Management Studies, I Walsh, James P. (Editor) & Arthur P. Brief (Eds.). <i>The Academy of Management Annals of Organization and Management</i> , Vol. 1 Lawrence Erlbaum Associates Inc, New York (December 2007) 119 - 154 (1-27 i kompendiet)	27 sider
3	Morgan, G. (1980) Paradigms, Metaphors and puzzle-solving in organization theory. <i>Administrative Science Quarterly</i> , Vol. 25 . Issue 4 – 605 – 622	17 sider
4	Standing, G. (2016) The Precariat. Kap 1 i bogen The Precariat. London: Bloomsbury (p. 1-28)	28 sider
Tema: Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol		
5	Organisationsteori I (red. Eggert Petersen og Knud-Erik Sabroe) Arbejdspsykologi: arbejde, arbejdsmiljø og arbejdsorganisation. Munksgaard.	14 sider
6	Taylor, F.W. (1999). Scientific management. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.	5 sider
7	Braverman, H. (1974) Kap. 4. Scientific Management i bogen Labour and Monopoly Capital	26 sider
8	Chan, J et al (2020) Kap. 4. Managing Foxconn i bogen Dying for an Iphone. London: Pluto press (48- 69)	21 sider
9	Leidener, R. (1993) Kap. 2. How can work on people be routinized i bogen Fast Food Fast Talk. University of California Press (p 24 – 43)	19 sider

10	Callum, C. (2020) Kap. 3. The system of Control i bogen Riding for Deliveroo. Cambridge: Polity Press (p. 41 – 72)	31 sider
11	Healey, M. (2020) Kap 4. Alienation and work: ICT professionals i bogen Marx and Digital Machines: Alienation, Technology, Capitalism. London: University of Westminster Press. (p. 39 – 57)	18 sider
12	Martha Crowley, Daniel Tope, Lindsey Joyce Chamberlain and Randy Hodson: Neo-Taylorism at Work: Occupational Change in the Post-Fordist Era <i>Social Problems</i> Vol. 57, No. 3 (August 2010), pp. 421-447	26 sider
13	Roethlisberger, F.J. & Dickson, W.J. (1999). Group restriction of output. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.	12 sider
14	Herzberg, F. (1999). Motivation through job enrichment. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.	9 sider
15	McGregor, D. M. (1957). The Human Side of Enterprise. Management Review, 46, 22-28.	8 sider
16	Kondrasuk, J (1981) Studies in MBO Effectiveness, The Academy of Management Review, Vol. 6, No. 3 (Jul., 1981), pp. 419-430	11 sider
17	Bass, B (1990) From Transactional to Transformational leadership: learning to share the vision. Organizational Dynamics. Vol 18. 19 - 31	12 sider
18	Grey, C. (1999) We are all managers now; we always were; on the development and demise of management. Journal of Management studies 36:5 1999	23 sider
19	Kunda, G. (2006) Culture and Organization. Kap 1 i Engineering Culture - Control and commitment in a High-tech Cooperation. Philadelphia: Temple University press (p. 1- 25)	25 sider
20	Tynell, J. (2002). Det er min egen Skyld. Tidsskrift for arbejdsliv, 2002	18 sider
21	Fleming, P & Sturdy, (2009) "“Just be yourself!": Towards neo-normative control in organisations?", Employee Relations, Vol. 31 Issue: 6, pp.569-583, https://doi.org/10.1108/01425450910991730	14 sider

Tema: Kultur, Følelser, Magt og Ledelse		
22	Alvesson, M., Kärreman, D., & Ybema, S. (2017). Studying culture in organizations. <i>The Oxford handbook of management</i> , 103-126.	23 sider
23	Smollan, R.K. & Sayers, J.G. (2009). Organizational culture, change and emotions: A qualitative study. <i>Journal of change management</i> 9 (4), 435-457	22 sider
24	Kirkegaard, T., & Brinkmann, S. (2016). "Which coping strategies does the working environment offer you?" A field study of the distributed nature of stress and coping. <i>Nordic Psychology</i> , 68(1), 12-29.	19 sider
25	Ashkanasy, N.M., & Humphrey, R.H. (2014). Leadership and Emotion: A Multilevel Perspective. <i>The Oxford handbook of management</i> , 783-804.	21 sider
26	Elfenbein, H.A. (2023). Emotions in Organizations: Theory and Practice. <i>Annual Review of Psychology</i> . 74; 489-517.	28 sider
27	Elmholdt, C. (2011). Autentisk ledelse i den emotionelle organisation. I: <i>Følelser i ledelse</i> , Århus: Forlaget Klim (side 25 –45).	20 sider
28	Franke, F., Felfe, J., & Pundt, A. (2014). The impact of health-oriented leadership on follower health: Development and test of a new instrument measuring health-promoting leadership. <i>German Journal of Human Resource Management</i> , 28(1-2), 139-161. (22 sider)	22 sider
29	Spector, P.E. (2017) Leadership and power in organizations in <i>Industrial and Organizational psychology. Research and Practice</i> . 7 th edition. P 303 – 328 (25s)	25 sider
30	Alvesson, M., & Spicer, A. (2014). Critical perspectives on leadership. <i>The Oxford handbook of leadership and organizations</i> , 40-56. (16s)	16 sider
31	Morrison, E. W., & Milliken, F. J. (2000). Organizational silence: A barrier to change and development in a pluralistic world. <i>Academy of Management review</i> , 25(4), 706-725.	19 sider
32	Morrison, E. W. (2023). Employee voice and silence: Taking stock a decade later. <i>Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior</i> , 10, 79-107.	28 sider
33	Amy C. Edmondson, Monica Higgins, Sara Singer & Jennie Weiner (2016) Understanding Psychological Safety in Health Care and Education Organizations: A Comparative Perspective, <i>Research in Human Development</i> , 13:1, 65-83, DOI: 10.1080/15427609.2016.1141280	18 sider
Tema: Inklusion og diversitet		

34	Colella, A., et al. (2017). "One hundred years of discrimination research in the Journal of Applied Psychology: A sobering synopsis." <i>Journal of Applied Psychology</i> 102 (3): 500-513.	13 sider
35	Heilman, M. E., & Caleo, S. (2017). Gender Discrimination in the Workplace. <i>Oxford Handbook of Discrimination at Work</i> . https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199363643.013 , 7.	30 sider
36	Elizabeth Dorrance Hall & Patricia E. Gettings (2020) "Who is this little girl they hired to work here?": Women's experiences of marginalizing communication in male-dominated workplaces, <i>Communication Monographs</i> , 87:4, 484-505, DOI: 10.1080/03637751.2020.1758736	21 sider
37	Ren, L. R., et al. (2008). "A meta-analysis of experimental studies on the effects of disability on human resource judgments." <i>Human Resource Management Review</i> 18 (3): 191-203.	12 sider
Tema: Arbejdsgrupper og gruppeorganisering		
38	Hackman, R. J. (1990): "Conclusion: Creating More Effective Work Groups in Organizations". I: Hackman (edit.): <i>Groups that work (and those that don't)</i> . Jossey-bass Publ.	25 sider
39	Morgen, H. & Thomas, K. (1997): "A psychodynamic perspective on group processes". I: Wetherell, M (ed.): <i>Identities, Groups and Social Issues</i> . Sage. (p.70 - 85 og 94 - 110)	31 sider
40	Barker, J.R. (1993). Tightening the iron Cage: Concertive Control in Self-Managing Teams. <i>Administrative Science Quarterly</i> , 38	29 sider
41	Pedersen & Borchmann (2016): Om forbundenheders velsignelser og forbandelser – et studie af de intrapsyriske konflikter, som teamorganisering kan påføre os. <i>Tidsskrift for Arbejdsliv</i> 2016/3 (107)	22 sider
Tema: Arbejds miljø, belastninger, stress og udbrændthed		
42	Salye, H. (1999). Stress; the general adaptation syndrome and dissonances of adaptation. I: Clark; Chandler & Barry. <i>Organisation and identities</i> . Int. Thomson business Press.	2 sider
43	Lazarus, R. S. & Folkman, Susan (1987) Transactional Theory and Research on emotions and coping. <i>European Journal of Personality</i> , Vol. 1 p.	26 sider
44	Hobfoll, S.E. (1989). Conservation of Resources. A New Attempt at Conceptualizing Stress. <i>American Psychologist</i> , vol. 44, no 3	11 sider

45	Juster, R. P., McEwen, B. S., & Lupien, S. J. (2010). Allostatic load biomarkers of chronic stress and impact on health and cognition. <i>Neuroscience & Biobehavioral Reviews</i> , 35(1), 2-16.	13 sider
46	Schwabe, L., Joëls, M., Roozendaal, B., Wolf, O. T., & Oitzl, M. S. (2012). Stress effects on memory: an update and integration. <i>Neuroscience & Biobehavioral Reviews</i> , 36(7), 1740-1749.	8 sider
47	Oosterholt, B. G., der Linden, D. V., Maes, J. H., Verhraag, M. J., & Kompier, M. A. (2012). Burned out cognition-cognitive functioning of burnout patients before and after a period with psychological treatment. <i>Scandinavian journal of work, environment & health</i> , 38(4).	9 sider
48	Karasek (1979). Jobdemand, decision latitude, and mental strain: Implications for job redesign. <i>Administrative Science Quarterly</i> . Vol. 24, no. 2.	20 sider
49	Aronsson, G. (1991). Dimensions of Control as Related to Work organization, stress, and Health. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. <i>The psychosocial Work Environment</i> . Baywood Publ.	9 sider
50	Johnson, V.J. (1991). Collective Control: Strategies for Survival in the Workplace. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. <i>The psychosocial Work Environment</i> . Baywood Publ.	11 sider
51	Baldursson, E. B., Pedersen, B. T., & Carlsen, P. (2013). Brikker til en evolutionær neuro-social teori om stress. <i>Psyke & Logos</i> .	18 sider
52	Baldursson, E. B. (2012). Social smerte i det moderne arbejdsliv ud fra et arbejdspsykologisk perspektiv. <i>Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund</i> , 9(16). 33-62	23 sider
Tema: Mobning		
53	Einarsen, S., Hoel, H., Zapf, D., & Cooper, C. L. (2011). The concept of bullying and harassment at work: The European tradition. In S. Einarsen, H. Hoel, D. Zapf, & C. L. Cooper (Eds.), <i>Bullying and harassment in the workplace. Developments in theory, research, and practice</i> . (2nd ed.) Boca Raton: CRC Press., 3-40	38 sider
54	Samnani, A.-K., & Singh, P. (2012). 20 Years of workplace bullying research: A review of the antecedents and consequences of bullying in the workplace. <i>Aggression and Violent Behavior</i> , 17(6), 581-589.	9 sider
55	Mulder, R., Pouwelse, M., Lodewijkx, H., & Bolman, C. (2014). Workplace mobbing and bystanders' helping behaviour towards victims: The	9 sider

	role of gender, perceived responsibility and anticipated stigma by association. <i>International Journal of Psychology</i> , 49, 304-312. doi: 10.1002/ijop.12018	
56	Nielsen, M. B., Glasø, L., & Einarsen, S. (2017). Exposure to workplace harassment and the Five Factor Model of personality: A meta-analysis. <i>Personality and Individual Differences</i> , 104, 195-206 (68)	12 sider
I alt 1048 sider		

Klinisk Psykologi

Modultitel dansk: Klinisk psykologi

Modultitel engelsk: Clinical Psychology

ECTS: 10

Placering

5. Semester

Modulansvarlig

Majse Lind, mlind@ikp.aau.dk

Undervisere

Camilla Chelina Dybdal, ccp.dybdal@gmail.com

Cecilie Marie Schmidt Thøgersen, ceciliemst@ikp.aau.dk

Gry Kjærdsdam Telléus, gdk@ikp.aau.dk

Mette Thuesen, thuesen@ikp.aau.dk

Majse Lind, mlind@ikp.aau.dk

Lennart Kiel, lennartkiel@ikp.aau.dk

Casper Feilberg, feilberg@ikp.aau.dk

Rasmus Birk, rbirk@ikp.aau.dk

Ole Karkov Østergaard, karkov@ikp.aau.dk

Antal seminarhold: 2.

Antal seminartimer (workshops af i alt 8 timer): 2 x 3 timer, 1 x 2 timer v/ Majse Lind & Lennart Kiel

Type og sprog

Studiefagsmodul (dansk)

Modulet omfatter centrale teorier og forskningsresultater inden for den kliniske psykologi, herunder teorier om psykiske lidelser og problemer fremkaldt af livskriser samt teorier om egentlige psykopatologiske tilstande.

Læringsmål

Viden

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere viden om og forståelse af:

- centrale psykiske/psykiatriske lidelser og problemer på et psykologibaseret grundlag, samt forskelle og ligheder mellem centrale psykologiske teorier indenfor dette område
- psykologiske klassifikationssystemer og perspektiver på de psykiske forstyrrelses ætiologi og patogenese
- personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved dannelse af psykiske forstyrrelser
- centrale teorier og empiri indenfor klinisk psykologi med henblik på at kunne reflektere over disse i konkrete afgrænsede sammenhænge

Færdigheder

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere færdigheder i:

- at identificere psykologiske aspekter af psykiatriske lidelser og
- at anvende psykologiske perspektiver på psykiatriske lidelsers og psykiske lidelsers klassifikation, ætiologi og patogenese
- at anvende teori og empiri på udvalgte områder indenfor klinisk psykologi til at begrundede og vælge mellem centrale tilgange til relevante problemstillinger
- at formidle klinisk-psykologisk indsigt i faglige sammenhænge

Kompetencer

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere kompetencer til:

- at håndtere ovenstående viden og kompetencer i konkrete, afgrænsede sammenhænge
- at kunne identificere egne læringsbehov og selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Faget Klinisk Psykologi har tematisk fællesskab med Psykiatri (6. semester), i og med, at begge fag bl.a. omhandler forståelse af mennesker med psykiske lidelser. Klinisk Psykologi fokuserer i højere grad på den psykologiske og sociale dynamik bag udviklingen af psykiske problemer, hvor emner som kontakt mellem behandler og klient/patient, virksomme elementer i forskellige former for psykoterapi, de fænomenologiske aspekter af psykisk lidelse og betydningen af den kontekst, som behandlingen foregår i.

Omfang og forventet arbejdsindsats

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
18 forelæsninger à 2 timer	36
Evalueringer	1
3 workshops à 3 eller 2 timer	8
Læsning og forberedelse	223
Eksamen	1
Kollektiv feedback på eksamenen	1

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 18

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminar timer: 8

Antal seminarhold: 2

Deltagere

Studerende på 5. semester samlæst med sidefagsstuderende

Deltagerforudsætninger

Ingen specielle

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Aktivitet	Tidsslot	Titel	Forelæser
1	2x45 min.	Introduktion til klinisk psykologi	Majse Lind
2	2x45 min.	Filosofiske og historiske perspektiver på psykopatologi	Rasmus Birk
3	2x45 min.	Samfundsmæssige og kulturelle perspektiver på psykopatologi	Rasmus Birk
4	2x45 min	Nosologi og symptombeskrivelse: kategoriske og dimensionale forståelser af psykisk lidelse	Lennart Kiel
5	2X45 min	Nosologi og symptombeskrivelse: kategoriske og dimensionale forståelser af psykisk lidelse	Lennart Kiel
	2X 45 min	WORKSHOP 1	
6	2x45 min	Klinisk børnepsykologi/ 1	Camilla Chelina Dybdal
7	2x45 min	Klinisk børnepsykologi /2	Camilla Chelina Dybdal
8	2x45 min.	Den psykoanalytiske forståelse af psykisk lidelse	Mette Thuesen
9	2x45 min.	Den psykoanalytiske forståelse af psykisk lidelse: objektrelationssteori	Mette Thuesen
10	2x45 min.	Den psykodynamiske/analytiske forståelse af psykisk lidelse: Moderne tilknytnings- og mentaliseringsteori	Majse Lind
	3 x 45 min	WORKSHOP 2	
11	2x45 min.	Den kognitive/adfærdsteoretiske forståelse af psykisk lidelse	Gry Kjærdsdam Telleus
12	2x45 min	Den kognitive/adfærdsteoretiske forståelse af psykisk lidelse	Gry Kjærdsdam Telleus

13	2x45 min	Power Threat Meaning Framework (PTMF)	Cecilie Thøgersen
14	2 x 45 min	Den narrative/poststrukturalistiske forståelse af psykisk lidelse	Majse Lind
15	2 x 45 min	Den narrative/poststrukturalistiske forståelse af psykisk lidelse	Majse Lind
16	2x45 min.	Eksistentiel-fænomenologisk forståelse af psykisk lidelse (psykose)	Casper Feilberg
	3X 45 min	WORKSHOP 3	
17	2x45 min.	Fællesfaktorprincippet i forståelse og behandling af psykisk lidelse	Ole Karkov
18	2X45 min	Fællesfaktorprincippet fortsat	Ole Karkov
19	1x45 min	Spørgetime, eksamensforberedelse samt slutevaluering	Majse Lind

Eksamen

Mundtlig pba. projekt

Prøven er en synopsisprøve. Synopsis udarbejdes i relation til pensum.

En synopsis er en kort, fokuseret akademisk tekst, der opridser en problemstilling og en analyse af den som forberedelse til en efterfølgende faglig drøftelse. Ved den mundtlige eksamen holder den studerende et oplæg i maksimalt 5 minutter. Den efterfølgende diskussion tager udgangspunkt i det skriftlige arbejde.

Eksaminator inddrager også pensummateriale, som ikke har været berørt i synopsis.

Der gives karakter på grundlag af den samlede præstation.

Sidetal: 1-3 sider.

Prøvetid: 30 minutter inklusiv votering og karaktergivning.

Pensumramme: 1000 sider obligatorisk litteratur.

Prøven bedømmes af eksaminator og intern censor.

Tilladte hjælpemidler: Med visse hjælpemidler:

- Projektrapporten (synopsis)
- De studerendes noter.

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen.

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives karakter efter 7-trinsskalaen. Besvarelsen bedømmes af eksaminator og intern censor.

Prøvens omfang: 10 ECTS-point.

Der gives kollektiv feedback på eksamenen

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. Forelæsning: Introduktion til klinisk psykologi.

2 timer v/ Majse Lind

Forelæsningen giver en introduktion til faget klinisk psykologi – fagets genstandsområde, centrale grundbegreber og kort oprids af de terapeutiske skoledannelser

Litteratur:

- Hougaard, E. (2004). Psykoterapi: teori og forskning. Kap 2 (side 48-72) [24 s.]
- Simonsen, E., & Møhl, B. (red.) (2024). *Grundbog i psykiatri*. Hans Reitzels Forlag. Kap 1 s. 25-49 [24 s.]

2. Forelæsning: Filosofiske og historiske perspektiver på psykopatologi

2 timer v/ Rasmus Birk

Denne forelæsning introducerer til filosofiske og historiske perspektiver på psykopatologi. I forelæsningen vil jeg gennemgå psykopatologiens historie, med et fokus på, hvordan psykiske lidelser (og de forskellige discipliner, der behandler dem) har udviklet sig historisk. Derudover undersøger forelæsningen en række aktuelle diskussioner om psykopatologiens natur: hvad er psykiske lidelser/psykopatologi egentlig, og hvordan bør vi forstå dem? Den anbefalede læserækkefølge er Rose, Stein, Kendler.

Litteratur:

- Stein, D. J., Nielsen, K., Hartford, A., Gagné-Julien, A.-M., Glackin, S., Friston, K., Maj, M., Zachar, P., & Aftab, A. (2024). Philosophy of psychiatry: Theoretical advances and clinical implications. *World Psychiatry*, 23(2), 215–232. <https://doi.org/10.1002/wps.21194> [17 s.]
- Kendler, K. S., Tabb, K., & Wright, J. (2022). The Emergence of Psychiatry: 1650–1850. *American Journal of Psychiatry*, 179(5), 329–335. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.21060614> [6 s.]
- Rose, N. (2018). *Our Psychiatric Future*. Polity. Kapitel 1, pp.1-24 [23 s.]

3. Forelæsning: Samfundsmæssige og kulturelle forståelser af psykiske lidelser

2 timer v/ Rasmus Birk

Vi lever i en tid, hvor psykiatriske diagnoser diskuteres heftigt. Hvorfor er der så mange, som diagnosticeres? Lever vi i en 'diagnosekultur', hvor psykiatriens sprog koloniserer vores livsverden? Er det snarere kapitalismen/neoliberalismen/konkurrencestaten/accelerationssamfundet/præstationssamfundet (m.fl.) som får folk til at bukke under? Denne forelæsning bygger videre på den foregående og undersøger psykiske lidelser, med særligt fokus på, hvordan psykopatologi påvirkes af det samfundsmæssige, sociale og kulturelle. Anbefalet læserækkefølge: Rose, Luhrmann, Kirmayer, Gómez-Carillo & Kirmayer

Litteratur:

- Rose, N. (2018). Our Psychiatric Future. Polity. Kapitel 3, pp.41-67 **[26 s.]**
- Gómez-Carrillo, A., & Kirmayer, L. J. (2023). A cultural-ecosocial systems view for psychiatry. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1031390, pp.1-14. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1031390> **[14 s.]**
- Luhrmann, T. M., Padmavati, R., Tharoor, H., & Osei, A. (2015). Differences in voice-hearing experiences of people with psychosis in the USA, India and Ghana: Interview-based study. *The British Journal of Psychiatry*, 206(1), 41–44. <https://doi.org/10.1192/bjp.bp.113.139048> **[3 s.]**
- Kirmayer, L. J., & Ryder, A. G. (2016). Culture and psychopathology. *Current Opinion in Psychology*, 8, 143–148. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.10.020> **[5 s.]**

4.+5. Forelæsning: Nosologi og symptombeskrivelse: kategoriske og dimensionale forståelser af psykisk lidelse

4 timer v/ Lennart Kiel

Denne dobbeltforelæsning giver en grundlæggende introduktion til deskriptiv psykopatologi og nosologi; det vil sige, hvordan psykiske symptomer systematisk kan beskrives og klassificeres. Vi ser nærmere på både kategoriske tilgange til psykiske lidelser, såsom ICD- og DSM-systemerne og nyere dimensionale tilgange som HiTOP-modellen. Derudover præsenteres også en netværksbaseret forståelse af psykisk lidelse. Forelæsningen tjener som en bred indføring til beskrivelse af psykopatologiske udtryk forud for de teori-specifikke forelæsninger om forskellige teoretiske og metapsykologiske forståelser af, hvad psykisk lidelse er.

Læserækkefølge

Start med at læse Simonsen (2024) og Parnas (2015). Disse to tekster introducerer til nutidig klassifikation af psykiske symptomer og lidelser. Derefter læses Kotov et al. (2021), der introducerer til en evidens-baseret dimensional forståelse af psykiske symptomer, og hvordan de "samoptræder" hos personer. Til sidst læses Borsboom et al. (2013), der introducerer til en netværkstilgang til beskrivelsen af psykiske lidelser.

Bemærk

Særligt Kotov et al. (2021) og Borsboom et al. (2013) er svære tekster. Det forventes ikke, at den studerende forstår og kan redegøre for detaljerne heri, men at man tilegner sig en basal forståelse af den overordnede model, der fremlægges i teksterne.

Litteratur:

- Borsboom, D., Cramer, A. O. J., & Nolen-Hoeksema, S. (2013). Network Analysis: An Integrative Approach to the Structure of Psychopathology. *Annual Review of Clinical Psychology*, 9(1), 91–121. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-050212-185608>. **[31 s.]**
- Kotov, R., Krueger, R. F., Watson, D., Cicero, D. C., Conway, C. C., DeYoung, C. G., Eaton, N. R., Forbes, M. K., Hallquist, M. N., Latzman, R. D., Mullins-Sweatt, S. N., Ruggero, C. J., Simms, L. J., Waldman, I. D., Waszczuk, M. A., Wright, A. G. C., Cannon, T., & Widiger, T. (2021). The Hierarchical Taxonomy of Psychopathology

(HiTOP): A Quantitative Nosology Based on Consensus of Evidence. Annual Review of Clinical Psychology, 17(1), 83–108. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-081219-093304>. [26 s.]

- Parnas, J. (2015). Differential diagnosis and current polythetic classification. World Psychiatry, 14(3), 284–287. <https://doi.org/10.1002/wps.20239>. [3 s.]
- Simonsen, E. (2024). Psykiatrisk Klassifikation. I Simonsen, E. & Møhl, B. (Eds.), Grundbog i Psykiatri (pp. 189-208). Hans Reitzels Forlag, København. ISBN: 978-87-02-31888-3. [20 s.]

6+7 Forelæsning: Klinisk børnepsykologi

4 timer v/ Camilla Chelina Dybdal

Forelæsningen giver en introduktion til den kliniske børnepsykologi hvor grundlæggende teorier og arbejdsområder præsenteres. Der tages udgangspunkt i et psykodynamisk perspektiv på børn og unge. Herunder særligt fokus på legeterapi som behandlingsmetode. Der inddrages eksempler fra klinisk praksis.

Litteratur:

- Mielcke, Jytte (2008): Børneklinisk undersøgelse og behandling – med fokus på legen som projektiv metode. Pædagogisk psykologisk tidsskrift. Forlaget skolepsykologi, 45. Nr. 1-2, 2008 pp. 53-65. [13 s.]
- Dybdal, C. C. P. (2016) Afslutningstemaer i psykoterapi – fra barnets og terapeutens perspektiv. In Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – Et område i udvikling (Kapitel 9) pp. 179-195. København: Hans Reitzel. [17 s.]
- Caccia, O. (1984). "Container and contained: Analysis of two ten year old boys". Journal of Child Psychotherapy, vol. 10. Pp. 57-69. [13 s.]
- Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – En grundbog om teorier og arbejdsmetoder. (Kapitel 1: Psykodynamiske udviklingsteorier og forståelse af psykopatologi i barnealderen. København: Hans Reitzel [17 s.]
- Berlin, S (2010): Relation før metode, Akademisk forlag: København. s. 157-168 [9 s.]
- Stern, D (2006): Spædbarnets interpersonelle verden. Hans Reitzels Forlag. s 68-76 + 85-104 [29 s.]

Supplerende litteratur:

- Mielcke, Jytte (1999): Legeterapi og vækst. Psykologisk set nr. 34, nov. 1999. pp. 31-40
- Stern, D (2006): Spædbarnets interpersonelle verden. Hans Reitzels Forlag. s 114-218

8. Forelæsning: Den psykoanalytiske forståelse af psykisk lidelse

2 timer v/ Mette Thuesen

Psykoanalytisk teori er grundlaget for mange forskellige terapeutiske traditioner. I denne forelæsning gennemgås de grundlæggende principper i psykoanalytisk tænkning, (f.eks. det

ubevidste, indre konflikt og forsvarsmekanismer), som har betydning for forståelsen af psykopatologi både i hverdagslivet og i alvorligere lidelser. Psykoanalysens teori om indsigts betydning for forandring vil også være central i forelæsningen.

Litteratur:

- Malan, H. D. (1979). Psychotherapy in Everyday Life. Side 1-4. I Individual Psychotherapy and the Science of Psychodynamics. Butterworth-Heinemann.
- Malan, H. D. (1979). Inner Mechanisms in Everyday Life. Side 5-15. I Individual Psychotherapy and the Science of Psychodynamics. Butterworth-Heinemann. **[15 s. i alt]**
- Symington, N. (1986). Insight and Emotion in Psychoanalysis. Side 25-37. I The Analytic Experience. **[12 s.]**
- Symington, N. (1983.) The analyst's act of freedom as agent of therapeutic change. International Review of Psycho-Analysis. 10(3):283-291. **[9 s.]**
- Køppe, S. (1992). Det ubevidstes eksistens. Psyke & Logos, 184-200. **[15 s.]**
- Freud, S. (1933). Forelæsning 31: Den psykiske personligheds bestanddele. s. 50-67 **[17 s.]**
- Gammelgaard, J. (2014). Klassisk psykoanalyse, ego-psykologi og selv-psykologi. I: Personlighedspsykologi – En grundbog om personlighed og subjektivitet (Køppe, S. & Dammeyer, J., red.), s. 149-180. Kbh: Hans Reitzels Forlag. **[28 s.]**

Supplerende litteratur:

- Symington, J. (1985). The Survival Function of Primitive Omnipotence. *Int. J. Psycho-Anal.*, 66:481-487
- Green, A. (1986). 'The dead mother', in *On Private Madness*, London: Hogarth Press, pp. 142-173

9. Forelæsning: Den psykoanalytiske forståelse af psykisk lidelse: objektrelationsteori

2 timer v/Mette Thuesen

I objektrelations teori ses psykiske lidelser over en bred kam som udspringende af forstyrrelser i personligheden, og behandling tilrettelægges efter niveau af forstyrrelse. Forelæsningen vil omfatte en introduktion af den gruppe af objektrelationsteorier, der kaldes "den uafhængige skole". Grundlæggende begreber vil blive introduceret såsom selv, objekt og objektrelation i et udviklingsmæssigt perspektiv og vil blive set i sammenhæng med Killingmos skelnen mellem konflikt- og deficitpatologi.

Litteratur:

- Lemma, A. (2003). Introduction to the Practice of Psychoanalytic Psychotherapy, Psychoanalysis in the Twenty-First Century. p.1-14 i Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy, 2nd ed. Chichester, England: Wiley. **[14 s.] (Tilgængelig via AUB)**
- Killingmo, B. (1984). Conflict and Deficit. Implications for technique. *International J. of PsychoAnal.*, vol. 70, nr. 65, s. 65-79 **[14 s.]**

- Fonagy, P. & Target, M. (2003). Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology, kap. 7, s. 137-165 [28 s.].
- Winnicott, D.W. (1960). Ego distortion in terms of true and false self. In: The maturational processes and the facilitating environment (1865/1996) (pp. 140- 152). International Universities Press, Inc. [12 s.].

Supplerende litteratur:

- Clarkin, J.F., Caligor, E., Stern, B., & Kernberg, O.F. (2007). STRUCTURED INTERVIEW OF PERSONALITY ORGANIZATION (STIPO) Kan findes på: <https://www.borderlinedisorders.com/structured-interview-of-personality-organization.php>

10. Forelæsning: Den psykodynamiske/analytiske forståelse af psykisk lidelse: Moderne tilknytnings- og mentaliseringsteori

2 timer v/ Majse Lind

På denne forelæsning introduceres moderne tilknytning- og mentaliseringsteori. Udviklingen af hhv typisk og atypisk mentalisering gennemgås. Mentalisering som transteoretisk og transdiagnostisk fænomen ved psykopatologi i det hele taget og personlighedsforstyrrelse i særdeleshed diskuteres.

Litteratur:

- McLaren, V., & Sharp, C. (2020). What is mentalizing?. *Adolescent Suicide and Self-Injury: Mentalizing Theory and Treatment*, 1-15. [15 s.]
- Fonagy, P., & Bateman, A. (2008). The development of borderline personality disorder—A mentalizing model. *Journal of personality disorders*, 22(1), 4-21. [17 s.]
- Luyten, P., Campbell, C., Allison, E., & Fonagy, P. (2020). The mentalizing approach to psychopathology: State of the art and future directions. *Annual review of clinical psychology*, 16(1), 297-325. [28 s.]

11+12 Forelæsning: Den kognitive/adfærdsteoretiske forståelse af psykisk lidelse

4 timer v/ Gry Kjærdsdam Telléus

Forelæsningsne giver en introduktion til den kognitive og adfærdsteoretiske forståelse af psykiske lidelser. Undervisningen vil have fokus på udviklingen af de teoretiske retninger inden for kognitiv adfærdsterapi (CBT), herunder de tre bølger, der har præget feltet. Gennem forelæsningsne præsenteres konkrete eksempler på, hvordan disse teorier anvendes i forståelsen og behandlingen af forskellige psykiske lidelser. Der vil løbende blive inddraget eksempler fra klinisk praksis.

Litteratur:

- Blackwell, S. E., & Heidenreich, T. (2021). Cognitive behavior therapy at the crossroads. *International Journal of Cognitive Therapy*, 14(1), 1–22. [18 s.]

- Cuijpers, P., Karyotaki, E., Weitz, E., et al. (2016). The effects of psychotherapies for major depression in adults on remission, recovery and improvement: a meta-analysis. *Journal of Affective Disorders*, 202, 511–517. [7 s.]
- Fairburn, C. G., Cooper, Z., & Shafran, R. (2003). Cognitive behaviour therapy for eating disorders: a "transdiagnostic" theory and treatment. *Behaviour Research and Therapy*, 41(5), 509–528. [20 s.]
- Hayes, S. C., & Hofmann, S. G. (2021). "Third-wave" cognitive and behavioral therapies and the emergence of a process-based approach to intervention in psychiatry. *World Psychiatry*, 20(3), 363–375. [13 s.]
- Mayo-Wilson, E., Dias, S., Mavranouzouli, I., et al. (2014). Psychological and pharmacological interventions for social anxiety disorder in adults: a systematic review and network meta-analysis. *The Lancet Psychiatry*, 1(5), 368–376. [9 s.]
- Tchanturia, K., Harrison, A., Anastasiadou, D., & Treasure, J. (2024). Cognitive remediation therapy for patients with eating disorders. *Journal of Eating Disorders*, 12, Article 101. [8 s.]
- Waller, G., & Turner, H. (2016). Improving the quality of cognitive-behavioral therapy for eating disorders: The role of supervision. *Behaviour Research and Therapy*, 77, 1–6. [6 s.]

13. Forelæsning: Power Threat Meaning Framework (PTMF)

2 timer v/ Cecilie Thøgersen

I 2018 publicerede the British Psychological Society's (BPS) Division of Clinical Psychology (DCP) the Power Threat Meaning Framework (PTMF). PTMF er en alternativ forståelsesramme til den gældende biomedicinske forståelse af psykisk lidelse. Målet er at give en holistisk ramme for at identificere mønstre i oprindelsen, oplevelserne og udtrykkene af følelsesmæssigt ubehag og problematisk adfærd. Denne forelæsning giver en introduktion til The Power Threat Meaning Framework som et bud på et alternativ til diagnostiske og biomedicinske sygdomsmodeller til forståelse af psykiske lidelser.

Litteratur:

- Johnstone, L., & Boyle, M. (2018). The Power Threat Meaning Framework: An Alternative Nondiagnostic Conceptual System. *Journal of Humanistic Psychology*. <https://doi.org/10.1177/0022167818793289> (tilgængelig via AUB: <https://journals-sagepub-com.zorac.aub.aau.dk/doi/pdf/10.1177/0022167818793289>) [18 s.]
- Read, J. & Harper, D. J. (2020): The Power Threat Meaning Framework: Addressing Adversity, Challenging Prejudice and Stigma, and Transforming Services, *Journal of Constructivist Psychology*, DOI: 10.1080/10720537.2020.1773356 [15 s.]
- Gallagher, O., Regan, E. E., & O'Reilly, G. (2024). The power threat meaning framework 5 years on – A scoping review of the emergent empirical literature. *The British Journal of Psychology*, 115(3), 555–576. <https://doi.org/10.1111/bjop.12702> [21 s.]

14+15 Forelæsning: Den narrative forståelse af psykisk lidelse

4 timer v/ Majse Lind

I denne forelæsning vil rette fokus på teori og forskning indenfor den narrative identitet og narrativitet. Vi vil først opnå en forståelse af, hvad den narrative identitet og tænkning går ud på. Dernæst vil vi fokusere på, hvordan den narrative identitet og narrativitet er karakteriseret hos mennesker med psykoapatiologi.

Litteratur:

Den narrative identitet og narrativitet:

- McAdams, D. P. (2020). Psychopathology and the self: Human actors, agents, and authors. *Journal of personality*, 88(1), 146-155. [9 s.]
- McAdams, D. P. (2011). Narrative identity. In *Handbook of identity theory and research* (pp. 99-115). New York, NY: Springer New York. [16 s.]
- Holmgreen, A.. (2013). Terapifortællinger. Dansk Psykologisk Forlag. Kap 1 (pp. 25-56) [31 s.] Kap 4 (pp. 127-148) [21 s.]

Narrativ identitet og psykopatologi:

- Adler, J. M. (2012). Living into the story: Agency and coherence in a longitudinal study of narrative identity development and mental health over the course of psychotherapy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 102(2), 367–389. <https://doi.org/10.1037/a0025289> [22 s.]
- Lind, M., Sharp, C., & Dunlop, W. L. (2022). Why, how, and when to integrate narrative identity within dimensional approaches to personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 36(4), 377-398. [21 s.]
- Cowan, H. R., Mittal, V. A., & McAdams, D. P. (2021). Narrative identity in the psychosis spectrum: a systematic review and developmental model. *Clinical psychology review*, 88, 102067. [25 s.]
- Lind, M., Jørgensen, C. R., Heinskou, T., Simonsen, S., Bøye, R., & Thomsen, D. K. (2019). Patients with borderline personality disorder show increased agency in life stories after 12 months of psychotherapy. *Psychotherapy*, 56(2), 274-284. [10 s.]

Supplerende litteratur:

- Holmgreen, A. (2013). Terapi fortællinger. Dansk Psykologisk Forlag.

16. Forelæsning: Eksistentiel-fænomenologisk forståelse af psykisk lidelse (psykose)

2 timer v/ Casper Feilberg

Rosenfelds (1987) eksempler og psykologiske forståelse af mennesker med psykotiske lidelser sættes i samspil med en eksistentiel-fænomenologisk (Keller 2008) forståelse af psykose, med bl.a. en pointe om, at vores umiddelbare måde at opleve på ikke kan deles op i fantasi (psykose) og virkelighed, men rummer noget af begge dele samtidig. Dette fører til en almenpsykologisk diskussion af virkelighed og fantasi, og vores åbenhed for den andens psykiske liv og modtagelighed for andres projektioner. Det terapeutiske arbejde med menne-

sker med psykotiske lidelser er jf. Rosenfeld afhængig af en forståelse af projektiv identifikation og narcissisme, og vigtigheden af at arbejde med sig selv som menneske og terapeut (1987a+b). Afslutningsvist berøres derfor Rosenfelds teori om destruktiv narcissisme.

Anbefalet læserækkefølge: Rosenfeld (1987a), Keller (2008), Rosenfeld (1987b).

Litteratur:

- Keller, K. D. (2008). Phenomenological Understanding of Psychosis. *Journal of the Society for Existential Analysis*, 19.1. pp. 17-32 https://kbrd-aub.primo.exlibrisgroup.com/permalink/45KBDK_AUB/159qapk/cdi_gale_lrcgauss_A191100061 [12 s.]
- Rosenfeld, H. (1987a). *Impasse and Interpretation : Therapeutic and Anti-Therapeutic Factors in the Psychoanalytic Treatment of Psychotic, Borderline, and Neurotic Patients*, (Introduction, pp. 3-24), Taylor & Francis Group. https://kbrd-aub.primo.exlibrisgroup.com/permalink/45KBDK_AUB/n4l1aj/alma9920793026005762 [22 s.]
- Rosenfeld, H. (1987b). *Impasse and Interpretation : Therapeutic and Anti-Therapeutic Factors in the Psychoanalytic Treatment of Psychotic, Borderline, and Neurotic Patients*, (Chapter 6: Destructive narcissism and the death instinct, pp. 105-120, uddrag), Taylor & Francis Group https://kbrd-aub.primo.exlibrisgroup.com/permalink/45KBDK_AUB/n4l1aj/alma9920793026005762 [16 s.]

Supplerende litteratur

- Harder, S. & Rosenbaum, B. (2015). Contemporary Psychodynamic Approaches to Psychosis. In P. Luyten, L. Mayes, P. Fonagy, M. Target & S. J. Blatt, (Eds), *Handbook of Contemporary Psychodynamic Approaches to Psychopathology*, pp. 259-287. New York, NY: The Guilford Press.
- Keller, K.D. (2015). Terapeutisk socialitet i psykoanalysen. In: A. D. Sørensen og K. D. Keller (red.). *Psykotapien og den eksistentielle erfaring. Eksistentiel-fænomenologiske perspektiver på psykotapi*, side 213 - 250, Aalborg Universitetsforlag.

17+18. Forelæsning: Fællesfaktorprincippet i forståelse og behandling af psykisk lidelse

4 timer v/ Ole karkov Østergård

Til denne forelæsning vil vi udfordre de mere specifikke terapiretningers tilgang til at forstå og behandle psykisk lidelse ved at se på mennesket som et socialt væsen, hvor både psykisk lidelse og dets behandling altid er indlejret i en social kontekst og relation. Det vil vi gøre ved at diskutere Bruce Wampolds kontekstuelle model, der præsenteres som et alternativ til den traditionelle medicinske model, samt ved at præsentere fællesfaktorparadigmet. Der vil blive lagt særlig vægt på arbejdsalliancen og processen med reparation af alliancebrud, der anses for fælles faktorer, som har betydning for effekten af psykotapi på tværs af de forskellige terapiretninger.

Anbefalet læserækkefølge: Wampold and Imel (2015), Bordin (1979), Eubanks et al., (2021), Muran et al. (2023), Norcross and Wampold (2019)

Litteratur:

- Bordin, E. S. (1979). The generalizability of the psychoanalytic concept of the working alliance. *Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 16, 252-260. [9 s.]
- Eubanks, C. F., Sergi, J., & Muran, J. C. (2021). Responsiveness to ruptures and repairs in psychotherapy. In J. C. Watson & H. Wiseman (Eds.), *The Responsive Psychotherapist: Attuning to Clients in the Moment* (pp. 83–104). American Psychological Association. [21 s.]
- Muran, J. C, Eubanks, F. C., Samstag, W. L. (2023). Introduction: Rupture in a Wicked and Wonderful World. In: *Rupture and Repair in Psychotherapy - A Critical Process for Change* (2023). Eubanks, F. C., Samstag, W. L. & Muran, J. C (Editors). American Psychological Association, pp. 3-20. [17 s.]
- Norcross, J. C., & Wampold, B. E. (2019). Relationships and Responsiveness in the Psychological Treatment of Trauma: The Tragedy of the APA Clinical Practice Guideline. *Psychotherapy*, 56, 391-399. [9 s.]
- Wampold, B. E., & Imel, Z. E. (2015). The Great Psychotherapy Debate: The Evidence for What Makes Psychotherapy Work (Second edition, chapter 2 and 3, pp. 37-81). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203582015>. [44 s.]

19. Forelæsning: Spørgetime og afsluttende evaluering

1 time v/ Majse Lind

Den afsluttende spørgetime har til formål at afklare uafklarede spørgsmål til eksamen og eksamensformen. Vi vil derudover evaluere kursusforløbet.

Samlet Pensum liste:

- Adler, J. M. (2012). Living into the story: Agency and coherence in a longitudinal study of narrative identity development and mental health over the course of psychotherapy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 102(2), 367–389. <https://doi.org/10.1037/a0025289> [22 s.]
- Berlin, S (2010): Relation før metode, Akademisk forlag: København. s. 157-168 [9 s.]
- Bordin, E. S. (1979). The generalizability of the psychoanalytic concept of the working alliance. *Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 16, 252-260 [9 s.]
- Borsboom, D., Cramer, A. O. J., & Nolen-Hoeksema, S. (2013). Network Analysis: An Integrative Approach to the Structure of Psychopathology. *Annual Review of Clinical Psychology*, 9(1), 91–121. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-050212-185608> [31 sider]
- Blackwell, S. E., & Heidenreich, T. (2021). Cognitive behavior therapy at the crossroads. *International Journal of Cognitive Therapy*, 14(1), 1–22. <https://doi.org/10.1007/s41811-021-00104-y> [18 s.]
- Caccia, O. (1984). "Container and contained: Analysis of two ten year old boys". *Journal of Child Psychotherapy*, vol. 10. Pp. 57-69. [13 s.]

- Cowan, H. R., Mittal, V. A., & McAdams, D. P. (2021). Narrative identity in the psychosis spectrum: a systematic review and developmental model. *Clinical psychology review*, 88, 102067. [21 s.]
- Cuijpers, P., Karyotaki, E., Weitz, E., et al. (2016). The effects of psychotherapies for major depression in adults on remission, recovery and improvement: a meta-analysis. *Journal of Affective Disorders*, 202, 511–517. [7 s.]
- Dybdal, C. C. P. (2016) Afslutningstemaer i psykoterapi – fra barnets og terapeutens perspektiv. In Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – Et område i udvikling* (Kapitel 9) pp. 179-195. København: Hans Reitzel. [17 s.]
- Eubanks, C. F., Sergi, J., & Muran, J. C. (2021). Responsiveness to ruptures and repairs in psychotherapy. In J. C. Watson & H. Wiseman (Eds.), *The Responsive Psychotherapist: Attuning to Clients in the Moment* (pp. 83–104). American Psychological Association. <https://www.jstor.org/stable/j.ctv1r4xcwf> [21 s.]
- Fonagy, P. & Target, M. (2003). Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology, kap. 7, s. 137-165 [28 s.]
- Fairburn, C. G., Cooper, Z., & Shafran, R. (2003). Cognitive behaviour therapy for eating disorders: a "transdiagnostic" theory and treatment. *Behaviour Research and Therapy*, 41(5), 509–528. [20 s.]
- Freud, S. (1933). Forelæsning 31: Den psykiske personligheds bestanddele. s. 50-67 [17 s.]
- Fonagy, P., & Bateman, A. (2008). The development of borderline personality disorder—A mentalizing model. *Journal of personality disorders*, 22(1), 4-21. [17 s.]
- Gammelgaard, J. (2014). Klassisk psykoanalyse, ego-psykologi og selv-psykologi. I: Personlighedspsykologi – En grundbog om personlighed og subjektivitet (Køppe, S. & Dam-meyer, J., red.), s. 149-180. Kbh: Hans Reitzels Forlag. [28 s.]
- Hayes, S. C., & Hofmann, S. G. (2021). "Third-wave" cognitive and behavioral therapies and the emergence of a process-based approach to intervention in psychiatry. *World Psychiatry*, 20(3), 363–375. [13 s.]
- Holmgreen, A.. (2013). Terapifortællinger. Dansk Psykologisk Forlag. Kap 1 (pp. 25-56) [31 s.] Kap 4 (pp. 127-148)[21 s.] I alt = 52
- Johnstone, L., & Boyle, M. (2018). The Power Threat Meaning Framework: An Alternative Nondiagnostic Conceptual System. *Journal of Humanistic Psychology*. <https://doi.org/10.1177/0022167818793289> (tilgængelig via AUB: <https://journals-sagepub-com.zorac.aub.aau.dk/doi/pdf/10.1177/0022167818793289>) [18 s.]
- Keller, K. D. (2008). Phenomenological Understanding of Psychosis. *Journal of the Society for Existential Analysis*, 19.1. pp. 17-32. https://kdbk-aub.primo.exlibrisgroup.com/permalink/45KBDK_AUB/159qapk/cdi_gale_lrcgauss_A191100061 [12 s.]
- Kendler, K. S., Tabb, K., & Wright, J. (2022). The Emergence of Psychiatry: 1650–1850. *American Journal of Psychiatry*, 179(5), 329–335. S 6 <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.21060614> [6 s.]
- Killingmo, B. (1984). Conflict and Deficit. Implications for technique. *International J. of PsychoAnal.*, vol. 70, nr. 65, s. 65-79 [14 s.]
- Kirmayer, L. J., & Ryder, A. G. (2016). Culture and psychopathology. *Current Opinion in Psychology*, 8, 143–148. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.10.020> [5 s.]
- Kotov, R., Krueger, R. F., Watson, D., Cicero, D. C., Conway, C. C., DeYoung, C. G., Eaton, N. R., Forbes, M. K., Hallquist, M. N., Latzman, R. D., Mullins-Sweatt, S. N., Ruggero,

- C. J., Simms, L. J., Waldman, I. D., Waszczuk, M. A., Wright, A. G. C., Cannon, T., & Widiger, T. (2021). The Hierarchical Taxonomy of Psychopathology (HiTOP): A Quantitative Nosology Based on Consensus of Evidence. *Annual Review of Clinical Psychology*, 17(1), 83–108. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-081219-093304>. [26 s.]
- Køppe, S. (1992). Det ubevidstes eksistens. *Psyke & Logos*, 184-200. [15 s.]
- Lemma, A. (2003). Introduction to the Practice of Psychoanalytic Psychotherapy, Psychoanalysis in the Twenty-First Century. p.1-14 i Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy, 2nd ed. Chichester, England: Wiley. [14 s.] (Tilgængelig via AUB)
- Lind, M., Jørgensen, C. R., Heinskou, T., Simonsen, S., Bøye, R., & Thomsen, D. K. (2019). Patients with borderline personality disorder show increased agency in life stories after 12 months of psychotherapy. *Psychotherapy*, 56(2), 274-284. [10 s.]
- Lind, M., Sharp, C., & Dunlop, W. L. (2022). Why, how, and when to integrate narrative identity within dimensional approaches to personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 36(4), 377-398. [21 s.]
- Malan, H. D. (1979). Psychotherapy in Everyday Life. Side 1-4. I Individual Psychotherapy and the Science of Psychodynamics. Butterworth-Heinemann. 3 s
- Malan, H. D. (1979). Inner Mechanisms in Everyday Life. Side 5-15. I Individual Psychotherapy and the Science of Psychodynamics. Butterworth-Heinemann. [15 s. i alt]
- Mayo-Wilson, E., Dias, S., Mavranzezouli, I., et al. (2014). Psychological and pharmacological interventions for social anxiety disorder in adults: a systematic review and network meta-analysis. *The Lancet Psychiatry*, 1(5), 368–376. [9 s.]
- McAdams, D. P. (2020). Psychopathology and the self: Human actors, agents, and authors. *Journal of personality*, 88(1), 146-155. [9 s.]
- McAdams, D. P. (2011). Narrative identity. In *Handbook of identity theory and research* (pp. 99-115). New York, NY: Springer New York. [16 s.]
- Muran, J. C., Eubanks, F. C., Samstag, W. L. (2023). Introduction: Rupture in a Wicked and Wonderful World. In: Rupture and Repair in Psychotherapy - A Critical Process for Change (2023). Eubanks, F. C., Samstag, W. L. & Muran, J. C (Editors). American Psychological Association, pp. 3-20. <https://doi.org/10.1037/0000306-001> [17 s.]
- Norcross, J. C., & Wampold, B. E. (2019). Relationships and Responsiveness in the Psychological Treatment of Trauma: The Tragedy of the APA Clinical Practice Guideline. *Psychotherapy*, 56, 391-399. [9 s.]
- Parnas, J. (2015). Differential diagnosis and current polythetic classification. *World Psychiatry*, 14(3), 284–287. <https://doi.org/10.1002/wps.20239>. [3 s.]
- Read, J. & Harper, D. J. (2020): The Power Threat Meaning Framework: Addressing Adversity, Challenging Prejudice and Stigma, and Transforming Services, *Journal of Constructivist Psychology*, DOI: 10.1080/10720537.2020.1773356 [15 s.]
- Gallagher, O., Regan, E. E., & O'Reilly, G. (2024). The power threat meaning framework 5 years on – A scoping review of the emergent empirical literature. *The British Journal of Psychology*, 115(3), 555–576. <https://doi.org/10.1111/bjop.12702> [21 s.]
- Gómez-Carrillo, A., & Kirmayer, L. J. (2023). A cultural-ecosocial systems view for psychiatry. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1031390, pp.1-14. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2023.1031390> [14 s.]

- Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – En grundbog om teorier og arbejdsmetoder. (Kapitel 1: Psykodynamiske udviklingsteorier og forståelse af psykopatologi i barnealderen. København: Hans Reitzel **[17 s.]**
- Hougaard, E. (2004). Psykoterapi: teori og forskning. Kap 2 (side 48-72) **[24 s.]**
- McLaren, V., & Sharp, C. (2020). What is mentalizing?. Adolescent Suicide and Self-Injury: Mentalizing Theory and Treatment, 1-15. **[15 s.]**
- Luhrmann, T. M., Padmavati, R., Tharoor, H., & Osei, A. (2015). Differences in voice-hearing experiences of people with psychosis in the USA, India and Ghana: Interview-based study. The British Journal of Psychiatry, 206(1), 41–44. <https://doi.org/10.1192/bjp.bp.113.139048> **[3 s.]**
- Luyten, P., Campbell, C., Allison, E., & Fonagy, P. (2020). The mentalizing approach to psychopathology: State of the art and future directions. Annual review of clinical psychology, 16(1), 297-325. **[28 s.]**
- Mielcke, Jytte (2008): Børneklinsk undersøgelse og behandling – med fokus på legen som projektiv metode. Pædagogisk psykologisk tidsskrift. Forlaget skolepsykologi, 45. Nr. 1-2, 2008 pp. 53-65. **[13 s.]**
- Rose, N. (2018). Our Psychiatric Future. Polity. Kapitel 1, pp.1-24 **[23 s.]**
- Rose, N. (2018). Our Psychiatric Future. Polity. Kapitel 3, pp.41-67 **[26 s.]**
- Rosenfeld, H. (1987a). *Impasse and Interpretation : Therapeutic and Anti-Therapeutic Factors in the Psychoanalytic Treatment of Psychotic, Borderline, and Neurotic Patients*, (Introduction, pp. 3-24), Taylor & Francis Group **[22 s.]**
- Rosenfeld, H. (1987b). *Impasse and Interpretation : Therapeutic and Anti-Therapeutic Factors in the Psychoanalytic Treatment of Psychotic, Borderline, and Neurotic Patients*, (Chapter 6: Destructive narcissism and the death instinct, pp. 105-120, uddrag), Taylor & Francis Group. https://kdbk-aub.primo.exlibrisgroup.com/permalink/45KBDK_AUB/n4l1aj/alma9920793026005762 **[16 s.]**
- Simonsen, E., & Møhl, B. (red.) (2024). *Grundbog i psykiatri*. Hans Reitzels Forlag. Kap 1 s. 25-49 **[24 s.]**
- Simonsen, E. (2024). Psykiatrisk Klassifikation. I Simonsen, E. & Møhl, B. (Eds.), *Grundbog i Psykiatri* (pp. 189-208). Hans Reitzels Forlag, København. ISBN: 978-87-02-31888-3. **[20 s.]**
- Stein, D. J., Nielsen, K., Hartford, A., Gagné-Julien, A.-M., Glackin, S., Friston, K., Maj, M., Zachar, P., & Aftab, A. (2024). Philosophy of psychiatry: Theoretical advances and clinical implications. World Psychiatry, 23(2), 215–232. <https://doi.org/10.1002/wps.21194> **[17 s.]**
- Stern, D (2006): Spædbarnets interpersonelle verden. Hans Reitzels Forlag. s 68-76 + 85-104 **[29 s.]**
- Symington, N. (1986). Insight and Emotion in Psychoanalysis. Side 25-37. I The Analytic Experience. **[12 s.]**
- Symington, N. (1983.) The analyst's act of freedom as agent of therapeutic change. International Review of Psycho-Analysis. 10(3):283-291. **[9 s.]**
- Tchanturia, K., Harrison, A., Anastasiadou, D., & Treasure, J. (2024). Cognitive remediation therapy for patients with eating disorders. Journal of Eating Disorders, 12, Article 101. <https://doi.org/10.1186/s40337-024-01101-0> **[8 s.]**

- Waller, G., & Turner, H. (2016). Improving the quality of cognitive-behavioral therapy for eating disorders: The role of supervision. *Behaviour Research and Therapy*, 77, 1–6. **[6 s.]**
- Wampold, B. E., & Imel, Z. E. (2015). *The Great Psychotherapy Debate: The Evidence for What Makes Psychotherapy Work* (Second edition, chapter 2 and 3, pp. 37-81). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203582015> **[44 s.]**
- Winnicott, D.W. (1960). Ego distortion in terms of true and false self. In: *The maturational processes and the facilitating environment* (1865/1996) (pp. 140- 152). International Universities Press, Inc. **[12 s.]**

Sider i alt 989

Pædagogisk Psykologi

Modultitel dansk: Pædagogisk Psykologi

Modultitel engelsk: Educational Psychology

ECTS: 10

Placering

5. semester (Bacheloruddannelsen i Psykologi)

Modulansvarlig

Noomi Matthiesen (NM), noomi@ikp.aau.dk

Sarah Kirkegaard Jensen (SKJ), sakije@ikp.aau.dk

Undervisere

Thomas Szulevicz (TS), thoszu@ikp.aau.dk

Noomi Matthiesen (NM), noomi@ikp.aau.dk

Bo Allesøe Christensen (BAC), boallesoe@ikp.aau.dk

Casper Feilberg (CF), feilberg@ikp.aau.dk

Sarah Kirkegaard Jensen (SKJ), sakije@ikp.aau.dk

Marie Rytter (MR), marierm@ikp.aau.dk

Lene Tanggaard (LT), lenet@ikp.aau.dk

Maria Lyndgaard Petersen, mlp-maria@ikp.aau.dk

Seminarholdere

2 hold: kun til workshops

Type og sprog

Studiefagsmodul

Dansk & Engelsk

Mål

Modulet omfatter centrale teorier og forskningsresultater inden for den pædagogiske psykologi herunder teorier om faktorer, der fremmer eller forhindrer individers læring, udvikling og forandring i praksis.

Læringsmål

Viden

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere viden om og forståelse af:

- centrale teorier om læring og forandring af praksis, om forholdet mellem uddannelse, profession og arbejdspladsbaseret læring samt indsigt i forskellige opfattelser af forholdet mellem pædagogik og psykologi som selvstændige videnskabsdiscipliner
- aktuelle samfundsrelevante diskurser om læring og forandring samt evnen til at analysere disse og placere dem i et historisk og kulturelt perspektiv og
- personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved pædagogisk psykologi

- centrale teorier og empiri indenfor pædagogisk psykologi med henblik på at kunne reflektere over disse i konkrete afgrænsede sammenhænge

Færdigheder

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere færdigheder i:

- at identificere, analysere og vurdere psykologiske aspekter af læring og af forandring af praksis
- at identificere, analysere og vurdere psykologisk relevante aspekter i forholdet mellem uddannelse, profession og arbejdspladsbaseret læring
- at identificere, analysere og vurdere forskellige opfattelser af forholdet mellem pædagogik og psykologi som selvstændige videnskabsdiscipliner
- at identificere, analysere og vurdere aktuelle samfundsrelevante diskurser om læring og forandring samt disses placering i et historisk og kulturelt perspektiv
- at identificere, analysere og vurdere personligheds-, udviklings-, kognitions- og social-psykologiske aspekter ved pædagogisk psykologi
- at anvende teori og empiri på udvalgte områder indenfor pædagogisk psykologi til at begrunde og vælge mellem centrale tilgange til relevante problemstillinger
- at formidle pædagogisk-psykologisk indsigt i faglige sammenhænge

Kompetencer

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere kompetencer til:

- at anvende ovenstående viden og færdigheder til teoretisk og metodisk at undersøge pædagogisk-psykologiske problemstillinger på en selvstændig, velargumenteret, nuanceret og kritisk måde
- at kunne perspektivere og aktualisere pædagogisk-psykologiske problemstillinger på en fagligt relevant måde
- at kunne forholde sig nuanceret, kritisk og begrundet til pædagogisk-psykologiske problemstillinger
- at identificere egne læringsbehov og selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Pædagogisk psykologi beskæftiger sig med de psykologiske problemstillinger der knytter sig til læring, udvikling og tilblivelsesprocesser. Det er således problemstillinger der opstår i uddannelses-, institutions- og organisationssammenhænge. Gennemgribende temaer handler om læring, undervisning, identitet, deltagelsesmuligheder og handlekompetencer.

Pædagogisk psykologi trækker særligt på teorier fra social-, personligheds-, udviklings- og kognitionspsykologiske felter, og beskæftiger sig med tematikker og metoder der er beslægtede med både organisations- og klinisk psykologi.

Omfang og forventet arbejdsindsats

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
17 forelæsninger af 2 timer	34
1 seminar af 4 timer	4
5 seminarer af 3 timer (2 hold)	15

<i>Læsning og forberedelse</i>	<i>212</i>
<i>Eksamen (stedprøve 4 timer)</i>	<i>4</i>
<i>Kollektiv feedback på eksamen</i>	<i>1</i>

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 17 x 2 timer

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminartimer (workshops): 5 x 3 + 1 x 4

Antal seminarhold: 2

Deltagere

Bachelorstuderende -samlæst med sidefagsstuderende

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

FORLÆSNING	VARIGHED	TITEL/EMNE	UNDERVISER
1.	2x45 min	<i>Introduktion</i> Hvad er pædagogisk psykologi?	Sarah Kirkegaard Jensen Noomi Matthiesen
2.	2x45 min	<i>Introduktion</i> Historiske, politiske og pædagogisk-psykologiske blikke på skolen som institution	Sarah Kirkegaard Jensen
3.	2x45 min	<i>Læringsteori</i> Behaviorisme i den pædagogiske psykologi	Noomi Matthiesen
4.	2x45 min	<i>Læringsteori</i> Kognitionspsykologi i den pædagogiske psykologi	Maria Lyndgaard Petersen
5.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Humanistisk psykologisk og eksistentiel-humanistisk læringsteori	Casper Feilberg
6.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Projektpædagogisk teori	Casper Feilberg
7.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Kulturhistorisk psykologi	Sarah Kirkegaard Jensen
8.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Situert læring	Noomi Matthiesen
9.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Introduktion til pædagogik i psykologien	Noomi Matthiesen
10.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Det pædagogiske paradoks	Bo Allesøe
11.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Om dannelsesbegrebet og dets aktualitet inden for videregående uddannelser	Casper Feilberg
12.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Hannah Arendt	Noomi Matthiesen
13.	2x45 min	<i>Temaer i den pædagogiske psykologi</i> Trivsel og dannelse	Lene Tanggaard
14.	2x45 min	<i>Temaer i den pædagogiske psykologi</i> Følelser og magt i spil i uddannelseskontekster	Casper Feilberg
15.	2x45 min	<i>Temaer i den pædagogiske psykologi</i> Pædagogisk psykologi og uddannelsessystemet fra et postmoderne og neoliberalt perspektiv	Thomas Szulevicz
16.	2x45 min	<i>Temaer i den pædagogiske psykologi</i> Ulighed i uddannelse	Sarah Kirkegaard Jensen
17.	2x45 min	Afrunding, opsamling og evaluering	Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen
18.	1x45 min	Kollektiv feedback	Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen
WORKSHOP-DAGE	VARIGHED	TITEL/EMNE	UNDERVISER
1.	3x45 min	At navigere i et læringsteoretisk landskab	Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen
2.	3x45 min (x2)	At anvende læringsteorierne?	Maria Lyndgaard Petersen

3.	3x45 min (x2)	Trivselsarbejde i uddannelsessystemet (efter forelæsning 13)	Marie Rytter
4.	3x45 min (x2)	Problemorienteret analyse af aktuelle pædagogisk-psykologiske problemstillinger (Afholdes efter 14. forelæsning)	Casper Feilberg
5.	4 timer	Øve-eksamen	Sarah & Noomi
6.	3x45 min (x2)	Tilbage melding på øve-eksamen	Sarah & Noomi

Eksamen

Skriftlig

Prøven er en stedprøve i form af en bunden skriftlig opgave.

Prøven er individuel.

Prøvetid: 4 timer.

Pensumramme: 1000 standardsider obligatorisk litteratur.

Besvarelsen bedømmes af eksaminator ud fra 7-trins-skala.

Tilladte hjælpemidler: Med visse hjælpemidler:

- De studerendes noter
- Pensum.

Bemærk: hjælpemidler skal være i papirformat eller gemt lokalt på computeren (brug af internettet er ikke tilladt).

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. Forelæsning: Introduktion – hvad er pædagogisk psykologi?

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

I denne forelæsning gives en introduktion til pædagogisk psykologi, de problemstillinger der behandles indenfor dette område, samt hvilke praksis- og anvendelsesområder der berøres af pædagogisk-psykologiske tematikker. Forelæsningen tegner et landskab over, hvilke dele af psykologien, der trækkes på i arbejdet med pædagogisk-psykologiske problemstillinger.

Forelæsnings pensum:

- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Samfundslitteratur. 2. udgave. (Kapitel 1, s. 9-18) **[9 s.]**
- Wiberg, M. & Qvortrup, A. (2013). Kapitel 2: Læringsteoriene – hvad teoretiserer de over? I: A. Qvortrup og M. Wiberg (red.), *Læringsteori og didaktik*. Hans Reitzels Forlag (s. 49-71). **[22 s.]**

2. Forelæsning: Historiske, politiske og pædagogisk-psykologiske blikke på skolen som institution

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen

Stort set alle mennesker (i hvert fald i den privilegerede del af verden) har erfaringer med skolegang – med klasseværelser, opslagstavler, skolegårde, cykelskure, klasselærere, madpakker osv. I et historisk, politisk og pædagogisk-psykologisk perspektiv zoomer denne forelæsning ind på skolen som en helt særlig, normativ institutionel ramme omkring børns lærings- og forandringsprocesser.

Forelæsningens pensum:

- Gilliam, L. & Gulløv, E. (2012). Samfundets børn. Civilisering, barnesyn og institutionalisering (s. 39-61). I: L. Gilliam og E. Gulløv (red.), *Civiliserende institutioner. Om idealer og distinktioner i opdragelse*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag. **[22 s.]**
- Jackson, P. W. (1990[1968]). *Life in Classrooms*. New York: Teachers College Press (Første del af kapitel 1, 'The Daily Grind', s. 3-11) **[8 s.]**

Supplerende litteratur

- Gjerløff, A. K., Jacobsen, A. F., Nørgaard, E. & Ydesen, C. (2014). *Da skolen blev sin egen. 1920-1970. Dansk skolehistorie, bind 4*. Aarhus Universitetsforlag.
- Hermann, S. (2007). *Magt & oplysning. Folkeskolen 1950-2006*. Unge Pædagoger, København (Del 2, s. 57-164)
- Thejsen, T. (2006). *Kampen om folkeskolens formål. Folkeskolens formålsparagraf fra 1814 til 2006*. Udgivet på www.folkeskolen.dk **[15 s.]**

3. Forelæsning: Behaviorisme og den pædagogiske psykologi

2 timer v/ Noomi Matthiesen

I denne forelæsning beskriver jeg behaviorismens klassiske forståelser af læring, og hvad disse forståelser betyder for pædagogisk psykologi og pædagogisk praksis. John Hatties teori om synlig læring præsenteres som et eksempel på en moderne behavioristisk teori.

Forelæsningens pensum:

- Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*. Vol. 77 (1) pp. 81-112. **[31 s.]**
- Nielsen, K. & Klitmøller, J. (2017). Blinde pletter i den synlige læring. Kritiske kommentar til "Hattie-revolutionen." *Nordic Studies in Education*, 1, 3-18 **[15 s.]**
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Samfundslitteratur. 2. udgave. (kap. 2)
- Skinner, B. F. (1975). Motivationens og emotionens indre verden. I: *Om behaviorisme* (s. 159-177). København, Danmark: Det Schønbergske Forlag. **[18 s.]**
- Skinner, B. F. (1971). *Beyond Dignity and Freedom*. Kapitel 1 & 2. Penguin books. **[s. 39]**

Supplerende litteratur

- Skinner, B. F. (1978). *Reflections on behaviorism and society* (s. 140-159). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. **[19 s.]**

4. Forelæsning: Kognitionspsykologi som læringsteori

2 timer v/ Maria Lynggaard Petersen

I denne forelæsning undersøges Piagets stadieteori, som beskriver, hvordan børn gennemgår fire stadier af kognitiv udvikling. Der fokuseres på, hvordan disse stadier påvirker børns forståelse af verden og deres aktive konstruktion af viden gennem interaktion med omverdenen. Piagets begreber om assimilation og akkumulation diskuteres også.

Start med at læse kapitlet i Nielsen og Tanggaard (2018) for en introduktion til Piagets teoretiske rammer. Læs derefter Piaget (1952) for en grundlæggende forståelse af hans stadieteori. I Piagets kapitel om leg i *Play, Dreams and Imitation in Childhood* bliver hans syn på leg som en central del af kognitiv udvikling tydeligt. Vygotskys tekst (1978) giver et komparativt perspektiv ved at understrege, at læring primært sker i den sociale kontekst, hvilket adskiller sig fra Piagets fokus på individuelle kognitive processer. Hvor Piaget betoner, at kognitiv udvikling sker gennem stadier af modning, ser Vygotsky læring som en proces, der er tæt knyttet til sociale interaktioner og kulturelle redskaber. Sammenligningen af de to teorier giver et nuanceret billede af, hvordan både individuelle faktorer (som modning) og sociale faktorer påvirker børns kognitive udvikling.

Forelæsningens pensum:

- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Samfundslitteratur. 2. udgave. (kap. 3)
- Piaget, J. (2003[1964]). Part 1: Cognitive Development in Children: Piaget. Development and Learning. *Journal of Research in Science Teaching*, Vol. 40, Supplement (s. 8-18) [10 s.]
- Piaget, J. (1999). The beginning of play. I *Play, dreams and imitation in childhood* (1st ed., pp. 89-104). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315009698> [15 s.]
- Vygotsky, L. S. (1978). Interaction between learning and development. In *Mind in society: The development of higher psychological processes* (kapitel 6, pp. 79-91). Harvard University Press. [12 s.]

5. Forelæsning: Humanistisk psykologisk og eksistentiel-humanistisk læringsteori

2 timer v/ Casper Feilberg

Den amerikanske humanistiske psykologi (Rogers 1969) har også præsenteret perspektiver på læring, med et særligt fokus på den lærende og underviserens indstilling. I forelæsningen præsenteres grundbegreber og grundforståelser, og de sættes i perspektiv af den kritik, som er rettet mod traditionens forståelser. Senere fremkom der eksistentiel-humanistiske perspektiver på læring (Giorgi, Colaizzi), som kort modstilles med eksistentiel-fænomenologiske perspektiver på læring (Dreyfus & Dreyfus) (Klitmøller, 2013).

Forelæsningens pensum (pædagogisk rækkefølge):

- Rogers, C. (1969). *Freedom to learn*. Ohio: Merrill. [pp. 157-164, 279-297]. [18 s.]

- Klitmøller, J. (2013). Fænomenologisk læringsteori. In: A. Qvortrup, & M. Wiberg (red.), *Læringsteori og Didaktik* (s. 190-208). Hans Reitzels Forlag. **[16 s.]**
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur [Kapitel 3 – pp. 80-92]

6. Forelæsning: Om projektpædagogisk teori og dens aktualitet

2 timer v/ Casper Feilberg

I en dansk sammenhæng har projektpædagogikken (Illeris, 1985) siden 1970'erne introduceret pædagogiske forståelser, som den dag i dag stadig er aktuelle.

Forelæsningsens pensum (pædagogisk rækkefølge):

- Bo, I. G., Feilberg, C. & Romani, A. Q. (2022). Indledning. In: C. Feilberg, I. G. Bo & A. Q. Romani (eds.) *Projektarbejdets dannelsespotentiale* (pp. 9-21). Aalborg Universitetsforlag. **[13 s.]**
- Illeris, K. (1985 [1981]). *Modkvalificeringens pædagogik – problemorientering, deltagerstyring og eksemplarisk indlæring*. (2. oplag, nyt forord). København: Unge Pædagoger [1. Indledning pp. 25-34, 4. Grundlæggende didaktiske principper pp. 93-117. **[31 s.]**
[Grundlaget for at studerende kan stille emancipatoriske spørgsmål, argumenterer Illeris, er, at de får frihed til at stille kritiske spørgsmål, og kun det problemorienterede projektarbejde giver via deltagerstyringen denne magt til studerende. Videre kan man ifølge Illeris kun stille kritiske spørgsmål, hvis ens tænkning udspringer af et grundlag der muliggør formuleringen af kritiske spørgsmål i form af en kritisk samfundsteori. Illeris giver i indledningen et eksempel på en kritisk samfundsteori, som gør det muligt at beskrive det problemorienterede projektarbejdes pædagogiske potentiale. Andre kan anvende andre teoretiske grundlag for kritik, men marxistisk samfundsteori er Illeris' inspirationskilde].
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur [Kapitel 3 – Om Projektpædagogik pp. 93-94]
Se desuden pensumteksten Feilberg (2015, p. 56), som er opelistet under forelæsningsen *Følelser og magt i spil i uddannelseskontekster*, mht. en diskussion af Klaus Nielsens kritik af projektpædagogikken.
- Krogh, L., Olsen, J. B., & Rasmussen, P. (2008). Indledning. I: L. Krogh, J.B. Olsen & P. Rasmussen (red.), *Projektpædagogik: perspektiver fra Aalborg Universitet* (pp. 9-10). Aalborg: Aalborg Universitetsforlag. **[2 s.]**

7. Forelæsning: Kulturhistorisk psykologi

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen

Den forelæsning introducerer til den kulturhistoriske psykologi og teoriens dialektiske forståelse af udvikling, læring og undervisning. Forelæsningen fokuserer i særlig grad – men ikke isoleret – på Vygotskys centrale rolle i den kulturhistoriske psykologi.

Forelæsningens pensum:

- Hedegaard, M. (2012). The dynamic aspects in children's learning and development. I: M. Hedegaard, A. Edwards & M. Fleer (red.), *Motives in children's development: Cultural-historical approaches* (s. 9-27). Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press. **[18 s.]**
- Klitmøller, J., & Hviid, P. (2019). Lev Semenovitj Vygotskij og den kulturhistoriske psykologi. I: L. M. Gulbrandsen (Ed.), *Opvækst og psykisk udvikling: En grundbog i udviklingspsykologiske teorier og metoder* (2. udgave., s. 259-285). Akademisk Forlag. **[26 s.]**
- Vygotsky, L. S. (1987). From 'Thinking and Speech'. I: R. W. Rieber (Red.), *The collected works of L.S. Vygotsky* (Vol. 1 Problems of general psychology, s. 194-214). New York, NY: Plenum. (Oprindeligt publiceret på russisk i 1934). **[20 s.]**

Supplerende litteratur:

- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur (Kapitel 4. p. 123-150)

8. Forelæsning: Læringsteori – Situeret læring

2 timer v/ Noomi Matthiesen

Denne forelæsning præsenterer situeret læringsteori, der argumenterer for, at læring og viden er relationelt og situeret. Forelæsningen tager fat på de diskussioner, der historisk har kendetegnet situeret læringsteori, med særligt fokus på diskussionen om transfer af viden fra en praksis til en anden. Derudover skitseres aktuelle diskussioner, omkring situeret lærings-teori. Start med at læse Lave (2009), dernæst Packer & Goicoechea (2000). Læs derefter Anderson et al. (1996) og Greenos svar til dem. Grundbogen støtter læsningen af primærlitteraturen.

Forelæsningens pensum:

- Anderson, J., Reder, L., & Simon, H. (1996). Situated Learning and Education. *Educational Researcher*, 25(4), 5–11. <https://doi.org/10.3102/0013189X025004005> **[6 s.]**
- Greeno, J.G. (1997). On claims that answer the wrong questions. *Educational Researcher*, 26(1) p. 5-17. doi: 10.3102/0013189X026001005. (12 sider)
- Lave, J. & Wenger, E. (1999). Situeret Læring og andre tekster. Hans Reitzels Forlag. Kap. 1, 2 & 4 (s. 31-54 & 77-100). **[46 s.]**
- Packer, M. J. & Goicoechea (2000). Sociocultural and Constructivist Theories of Learning: Ontology, Not Just Epistemology. *Educational Psychologist* 35(4) (pp. 227-241). **[14 s.]**
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur. Kapitel 4.

9. Forelæsning: Introduktion til pædagogikken i psykologien

2 timer v/ Noomi Matthiesen

Denne forelæsning introducerer til pædagogik som videnskab, og har til formål at støtte udviklingen af viden om forholdet mellem pædagogik og psykologi, jf. læringsmålet i studieordningen; "indsigt i forskellige opfattelser af forholdet mellem pædagogik og psykologi som selvstændige videnskabsdiscipliner". Der vil blive argumenteret for, mens psykologien er en normativ videnskab, er pædagogikkens normativitet af en anden mere eksistentiel og politisk art. Der vil være en kort introduktion til flere relevante pædagogiske tænkere, men forelæsningen vil bruge en del tid på Gert Biesta, og hans argumentation for nødvendigheden af at diskutere *formålet* med uddannelse.

Forelæsningens pensum:

- Biesta, G. (2009). Good education in an age of measurement: On the need to reconnect with the question of purpose in education. *Educational Assessment, Evaluation & Accountability*, 21(1), 33-46. doi:10.1007/s11092-008-9064-9 [13 s.]
- Hall, G. S. (1905). What is Pedagogy? The Pedagogical Seminary, 12(4), 375–383. <https://doi.org/10.1080/08919402.1905.10534667> [8 s.]
- Oelkers, J. (2002). Rousseau and the image of 'modern education'. *Journal of Curriculum Studies*, 34(6), 679–698. [19 s.]

10. Forelæsning: Det pædagogiske paradoks

2 timer v/ Bo Allesøe

Det pædagogiske paradoks har været en central del af pædagogikkens tankegods siden starten og er blevet diskuteret af stort set alle de store pædagogiske tænkere fra Rousseau og Kant til mere moderne tænkere som Benner. Paradokset er knyttet til forståelsen af læring, og vi kender det i forskellige afskygninger, at der for eksempel kan være forskel på det vi siger og det vi gør, eller at en betoning af autonomi kan føre til heteronomi. Forelæsningen vil introducere bredt til begrebet, dvs. med både tilbageblik og nutidsblik, og vi vil diskutere hvordan det kan bruges i den pædagogiske psykologi, både i forhold til andet litteratur i møder på modulet men også hvordan det konkret kan være med til at indramme, hvad man kan kalde pædagogisk psykologiske situationer eller episoder.

Forelæsningens pensum:

- Oettingen, A. (2001). Det pædagogiske paradoks. Klim. Kapitlerne om Kant (pp. 35-50) og Benner (pp. 135-163) [43 s.]
- Løvlie, L. (2007). Does paradox count in education. *Utbilding & Demokrati*, 16(3): 9-24 [15 s.]

11. Forelæsning: Dannelsesbegrebets aktualitet inden for videregående uddannelser

2 timer v/ Casper Feilberg

Dannelse er et af de helt centrale begreber inden for humaniora, som har en lang forhistorie og mange betydninger. Begrebet er i dag mere aktuelt end nogensinde, og det tages til indtægt for mange forskellige betydninger i den videnskabelige litteratur og i den offentlige debat. I denne forelæsning tages begrebet kort op i forhold til folkeskole (Biesta og Klafki), og først og fremmest op i forhold til universitetsuddannelse (Feilberg). Dannelsesbegrebet anvendes (fx Feilberg) og kritiseres (fx Biesta) på mange forskellige måder, og forelæsningen vil give indblik i disse positioner. En af forelæsningsens mål er at slå til lyd for at skelne mellem uddannelse og dannelse, da dannelsesbegrebet hermed kan tematisere ofte oversete aspekter af uddannelsesforløbet, nemlig de forhold som angår andet og mere end blot kompetencetilegnelse og erhvervsforberedelse.

Forelæsningsens pensum:

- Feilberg, C. (2022). Dannelsesbegrebet og personlig-faglig dannelse. In: C. Feilberg, I. G. Bo & A. Q. Romani (eds.) *Projektarbejdets dannelsespotentiale* (pp. 99-120, samt fortællingen om Anna pp. 214-219). Aalborg Universitetsforlag. [27 s.]
- Biesta, G. (2002). Bildung And Modernity: The Future Of Bildung In A World Of Difference. *Studies in Philosophy and Education* 21: 343–351. [Biesta præsenterer et rids af dannelsesbegrebets historie og lancerer derefter sit eget bud på de værdier, der bør fremmes i uddannelsessystemet og som dannelsesbegrebet kan tilskrives. Biesta forholder sig dog generelt meget kritisk til dannelsesbegrebet i lyset af hans post-strukturelle udgangspunkt] [8 s.]

Supplerende litteratur:

- Klafki, W. (2001). *Dannelsesteori og didaktik – Nye studier*. Kapitel: Anden studie: Grundtræk af et nyt almendannelseskoncept. I centrum: tidstypiske nøgleproblemer (pp. 59-103). Klim. [Den tyske didaktiker Wolfgang Klafkis arbejde har været meget populært inden for bl.a. lærerkredse, idet han både fremskriver en klassisk dannelsesteori, og fremhæver konkrete undervisningsmæssige implikationer herfra. Uddraget beskriver hans senere arbejder med dannelsesteorien, der bl.a. trækker på Habermas' tre erkendelsesinteresser].

12. Forelæsning: Hannah Arendts pædagogiske tænkning

2 timer v/ Noomi Matthiesen

Denne forelæsning introducerer kort til Hannah Arendts liv og tænkning som politisk filosof. Forelæsningsens primære fokus er på hendes forståelse af uddannelse, opdragelse og pædagogik. Hendes centrale pointe er, at voksne har en dobbelt opgave, nemlig at føre de nytilkommende (børn) ind i en verden, der allerede eksisterer, og samtidig at give plads til barnets nye begyndelser. Hendes pædagogik handler således om forholdet mellem det gamle og det nye. Hun kan læses som en kritiker af en børnecentreret humanistisk psykologi. Læs gerne kapitlet af Korsgaard først, da det hjælper med at forstå primærteksten. Læs teksten af Matthiesen til sidst, da det skal læses som et eksempel på, hvordan Arendt kan anvendes til at lave en pædagogisk psykologisk analyse.

Forelæsningsens pensum:

- Arendt, H. (2021). Krisen i skolesystemet og pædagogikken. Kap. 1. I: *Krisen i skolesystemet og pædagogikken - og andre pædagogiske tekster*. (s. 7-31). Aarhus: KLIM. [24 s.]
- Korsgaard, M.T. (2021). Nye begyndelser -efterskrift. I: H. Arendt (2021). *Krisen i skolesystemet og pædagogikken - og andre pædagogiske tekster*. (s. 121-153) Aarhus: KLIM. [32 s.]
- Matthiesen, N. (2025). Håb og Familieliv. I: A. Sköld & K. Lundsgaard-Leth (red). *Det Håbende Dyr*. KLIM. Kapitel 3. [20 s.]

13. Trivsel og Dannelse

2 timer v/ Lene Tanggaard

Forelæsningen tager afsæt i en diskussion af trivselsbegrebet, som det defineres af bl.a. WHO og af den danske trivselskommission for dernæst at undersøge, hvad der sker med analyser af de udfordringer, som er beskrevet som en trivselskrise og som en øget sårbarhed blandt børn og unge, hvis denne anskues fra et situeret dannelsesperspektiv. Forelæsningen tager afsæt i nyere læringsteori fra situeret læring og viser, hvordan disse perspektiver kan åbne for nye perspektiver på trivsel og dannelse. Forelæsningen inviterer til overvejelser over, hvordan den pædagogiske psykologi kan bidrage til den trivselsudfordring, som vi ser i den vestlige verden, og hvordan trivselsbegrebets individualpsykologiske ophav kan udfordres i en situeret, relationel psykologisk begrebsramme.

Forelæsningens pensum:

- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur. Kapitel 4.
- Brinkmann, S., Tanggaard, L. & Rømer, T.A. (2025). Trivsel tur-retur. Aarhus: Klim. Kapitel 1-2 (s. 17-48) [31 s.]
- Tanggaard, L. (2024). Vi mangler ganske enkelt at undersøge pædagogisk-psykologiske svar på mistrivslen. <https://www.folkeskolen.dk/folkeskolen-nr-1-2024-kreativitet-paedagogik/lene-tanggaard-vi-mangler-ganske-enkelt-at-undersoge-paedagogisk-psykologiske-svar-pa-mistrivslen/4751326>

14. Forelæsning: Følelser og magt i spil i uddannelseskontekster

2 timer v/ Casper Feilberg

Følelser og magt er en uomgængelig del af uddannelseskontekster. To grundlæggende forskellige perspektiver præsenteres; et psykoanalytisk forstående perspektiv på følelsernes betydning for læring, og en eksistentiel-fænomenologisk analyse af magt og selvrefleksion inden for en universitetskontekst. Begge traditioner har det til fælles, at de tematiserer processer og erfaringer som går på tværs af rollerne privatperson og studerende/underviser. Endelig ser vi på sammenhænge mellem dem, og deres potentiale for at fremme reel læring og dannelse.

Forelæsningens pensum:

- White, J. (2002). On 'learning' and 'learning about': W. R. Bion's theory of thinking and educational praxis. In: D. Barford (ed.), *The ship of thought. Essays on Psychoanalysis and Learning*, pp. 84-105. Karnac Books. **[21.s]**
[Hvad sker der af processer i underviseren og i den studerende og i gruppen, som har betydning for transformative læreprocesser? White præsenterer en psykoanalytisk forståelse med fokus på følelsernes betydning. For en dansk redegørelse for Bions begreber, se Feilberg (2014, pp. 161ff)]
- Feilberg, C. (2015). Selvfleksion som uddannelsesgreb – en kritisk diskussion. *Nordiske Udkast*, (2), 42- 78. **[27 s.]**
[Selvfleksion angår et beredskab til at forholde sig selvkritisk til egen praksis, samt til anvendelsen af viden ved intervention i forhold til andre (borgere, grupper). Underviseren kan understøtte de studerendes tilegnelse af selvrefleksion ved bl.a. at interessere sig for deres motivation og faglige problemer ud fra et processuelt og psykologisk perspektiv. Dette kan opfattes som en overvågning af de studerendes adfærd og sproglige udtryk på et niveau, som er privat og ofte ukendt af personen selv. Denne pædagogisk-psykologiske problemstilling må derfor underkastes kritik og selvrefleksion, og det er målet med denne artikel.]
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur [Kapitel 8]

15. Forelæsning: Pædagogisk psykologi og uddannelsessystemet fra et postmoderne og neoliberalt perspektiv

2 timer v/ Thomas Szulevicz

I denne forelæsning belyses, hvordan uddannelsessystemet aktuelt er influeret af forskellige både postmoderne og neoliberale tendenser. Forelæsningen diskuterer, hvorledes disse tendenser påvirker pædagogisk praksis samt forståelsen af læring og pædagogik.

Forelæsningens pensum:

- Biesta, G. (2015). Resisting the seduction of global education measurement industry: notes on the social psychology of PISA. *Ethics and Education*, 10:3, 348-360. **[12 s.]**
- Lyotard, J.F. (1982). *Viden og det postmoderne samfund*. Århus: Slagmarks Skyttegravsserie. Kap. 1-7 **[43 s.]**
- Sugarman, J. (2015). Neoliberalism and Psychological Ethics. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*. 35(2), 103-116. **[13 s.]**
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur.

Supplerende litteratur:

- Pedersen, O. K. (2011). Skolen og den opportunistiske person. I: O.K. Pedersen *Konkurrencestaten*. Hans Reitzels Forlag. København

16. Forelæsning: Ulighed i uddannelse

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen

Trods et historisk lighedsideal i institutionaliseret uddannelse er ulighed i uddannelse en vedvarende udfordring. I denne forelæsning introduceres til forskningsfeltet omkring ulighed i uddannelse, herunder betydningen af socioøkonomi, kultur, etnicitet mv.

Forelæsningspensum:

- Jensen, S. (2021). 'The Danes are rich and live in the villas; the others live in the blocks of flats': on the social and material character of diversity in children's school life in Denmark. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, DOI: 10.1080/09518398.2021.1900620 [16 s.]
- Mehan, H. (1992). Understanding inequality in schools: The contribution of interpretive studies. *Sociology of Education*, 65, 1-20. [20 s.]
- Reay, D. (2004). 'Mostly Roughts and Toughs': Social Class, Race and Representation in Inner City Schooling, *Sociology*, Vol. 38, No. 5 (1005-1023) [18 s.]
- Staunæs, D. (2000). Hvorfor hænger de "tyrkisk-kurdiske" drenge ud ved bænkene langs skolemuren? *Unge Pædagoger*, 61(5), 1-18 [17 s.]

17. Forelæsning: Afrunding, opsamling og evaluering

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

Denne forelæsning tegner et overordnet landskab over feltet og trækker trådene tilbage til første forelæsning. Derudover arbejdes der på eksamensforberedelse og der afsættes tid til spørgsmål og evaluering.

18. Kollektiv feedback

1 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

Oversigt over workshopdage samt tilhørende pensum

1. At navigere i et læringsteoretisk landskab

3 timer (i to hold) v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

I denne workshop zoomer vi ind på nogle af de grundlæggende problemstillinger og begreber, der ses på tværs af forskellige læringsteorier: relationen mellem subjekt og verden, teoriernes forståelse af forandring, læringens paradoks, dualisme og antidualisme, hvordan vi den skal forstås mv.

Workshops pensum:

- Gruppearbejdet forudsætter ikke at specifikke tekster er læst på forhånd. Der trækkes på hele pensum om læringsteorier.

2. Læringsteorier i anvendelse

3 timer (i to hold) v/ Maria Lyndgaard Petersen

I denne workshop vil vi udforske, hvordan læringsteorierne lever i praksis. Med udgangspunkt i klip, øvelser og cases anvender vi perspektiver fra pensum til at analysere, hvordan læringsteorierne manifesterer sig i konkrete situationer. Målet er at reflektere over, hvad der bliver synligt i læringsprocesserne ud fra de forskellige teorier, og hvad der bliver muligt (og måske umuligt), når vi anvender disse teorier i virkelige scenarier. Vi sigter mod at få indsigt i, hvordan læringsteorier kan bruges til at forstå og ændre adfærd, samt hvordan de kan anvendes i psykologisk praksis.

Workshops pensum:

- Gruppearbejdet forudsætter ikke at specifikke tekster er læst på forhånd. Der trækkes på hele pensum om læringsteori.

3. Trivselsarbejde i uddannelsessystemet: Tilgange og forståelser

3 timer (i to hold) v/ Marie Rytter

I denne workshop beskæftiger vi os med, hvordan børn og unges (mis)trivsel håndteres i den pædagogiske praksis.

Workshoppen tager udgangspunkt i folkeskolen, hvor trivselsbegrebet har fået en mere central plads de seneste år. Der er et overordnet politisk mål om øget trivsel for eleverne, der foretages nationale målinger af denne trivsel, og mange skole opererer med trivselsdage, trivselsråd mv.

På workshoppen diskuteres:

- Trivselsforståelser i feltet mellem psykologi og pædagogik og mellem teori og praksis.
- Trivselsaktiviteter –og evalueringer. Hvordan, hvorfor og med hvilke implikationer?
- Mødet med mistrivsel - handlemuligheder og dilemmaer hos den professionelle.

Der veksles mellem oplæg, plenumsamtaler og gruppeaktiviteter

Workshops pensum:

Workshoppen vil, udover nedenstående tekster, forsøge at perspektivere til forskellige dele af pensum.

Pensumtekster

- Ereaut, G., & Whiting, R. (2008). What do we mean by 'wellbeing' and why might it matter? London: Department for Children, Schools and Families. **[22 s.]**

- Simovska, V., & Primdahl, N. L. (2024). Trivsel og Trivselsfremme i Skolen. (S. 4- 42)
https://dpu.au.dk/fileadmin/edu/Paedagogisk_Indblik/Trivsel_og_trivselsfremme_i_skolen/24_Trivsel_og_trivselsfremme_i_skolen_-16-04-2024.pdf [38 s.]

Supplerende tekster:

- Vallgård, K, Nyvang, C. (2018) Lykkeimperativet i folkeskolen. Affekter og Følelser. Aarhus: Tidsskrift for professionsstudier (pp. 16-22) [6 s.]
- Primdahl, N. L. & Simovska, V. (2024). Untangling the threads of school wellbeing: Underlying assumptions and axes of normativity. British Educational Research Journal, 00, 1–14.
- Meyer, R., & et al (2025) Et dansk svar på en vestlig udfordring. Trivselskommissionens afrapportering, kap. 1 + 2. <https://www.uvm.dk/-/media/filer/trivselskommissionen/250224-trivselskommissionens-afrapportering.pdf> [19 s.]

4. Problemorienteret analyse af aktuelle pædagogisk-psykologiske problemstillinger

3 timer (i to hold, efter hinanden) v/ Casper Feilberg

So gruppedannelsen på andet semester, starter vi med en kort brainstorm. Det problemorienterede arbejde organiseres derfra ved at man – inspireret af egne eller andres ideer - vælger sig ind på underviserforeslåede cases og problemstillinger, eller på åbne og selvdefinerede problemfelter (deltagerstyring), som man er optaget af, og som man ønsker at analysere og diskutere via pædagogisk-psykologisk teori. Man har altså mulighed for selv at vælge de nærmere eksempler og observationer, som danner grundlag for de faglige diskussioner: herved er arbejdet problemorienteret og gruppeorganiseret. Gruppens refleksioner deles via et resumé på Moodle, og vi samler op i plenum.

Workshops pensum:

- Det problemorienterede og gruppeorganiserede arbejde forudsætter ikke at specifikke tekster er læst på forhånd. Workshoppen gør det bl.a. muligt at inddrage projektpædagogisk, dannelsesteoretisk og psykoanalytisk teori (eller alt muligt andet fra modulets pensum), afhængig af hvad problemstillingen kalder på.

5. Øveeksamen

4 timer v/ Noomi Matthiesen og Sarah Kirkegaard Jensen

Vi øver en 4-timers eksamen, som kan laves der hjemme eller i et seminar-rum på Nordkraft.

6. Tilbage melding på øve-eksamen

3 timer (i to hold) v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

Vi arbejder i grupper omkring øveeksamen og får feedback på plenum.

Samlet pensum til kursusmodulet:

Bøger:

Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur Kapitel 1-4, s. 9-159 og Kapitel 8, s. 237-245. **[159 s.]**

Tekster:

- Arendt, H. (2021). Krisen i skolesystemet og pædagogikken. Kap. 1. I: *Krisen i skolesystemet og pædagogikken - og andre pædagogiske tekster*. (s. 7-31). Aarhus: KLIM. **[24 s.]**
- Anderson, J., Reder, L., & Simon, H. (1996). Situated Learning and Education. *Educational Researcher*. 25(4), 5–11. <https://doi.org/10.3102/0013189X025004005%20> **[6 s.]**
- Bo, I. G., Feilberg, C. & Romani, A. Q. (2022). Indledning. In: C. Feilberg, C., I. G. Bo & A. Q. Romani (eds.) *Projektarbejdets dannelsepotentiale* (pp. 9-21). Aalborg Universitetsforlag. **[13 s.]**
- Biesta, G. (2009). Good education in an age of measurement: On the need to reconnect with the question of purpose in education. *Educational Assessment, Evaluation & Accountability*, 21(1), 33-46. doi:10.1007/s11092-008-9064-9 **[13 s.]**
- Biesta, G. (2002). Bildung And Modernity: The Future Of Bildung In A World Of Difference. *Studies in Philosophy and Education*. 21, 343–351. **[9 s.]**
- Biesta, G. (2015). Resisting the seduction of global education measurement industry: notes on the social psychology of PISA. *Ethics and Education*, 10:3, 348-360. **[12 s.]**
- Brinkmann, S., Tanggaard, L. & Rømer, T.A. (2025). Trivsel tur-retur. Aarhus: Klim. Kapitel 1-2 (s. 17-48) **[31 s.]**
- Ereaut, G., & Whiting, R. (2008). What do we mean by 'wellbeing' and why might it matter? London: Department for Children, Schools and Families. **[22 s.]**
- Feilberg, C. (2015). Selvrefleksion som uddannelsesgreb – en kritisk diskussion. *Nordiske Udkast*, 2, 42- 78. **[27 s.]**
- Feilberg, C. (2022). Dannelsesbegrebet og personlig-faglig dannelse. In: C. Feilberg, I. G. Bo & A. Q. Romani (eds.) *Projektarbejdets dannelsepotentiale* (pp. 99-120, samt fortællingen om Anna pp. 214-219). Aalborg Universitetsforlag. **[27 s.]**
- Gilliam, L. & Gulløv, E. (2012). Samfundets børn. Civilisering, barnesyn og institutionalisering (s. 39-61). I: L. Gilliam og E. Gulløv (red.), *Civiliserende institutioner. Om idealer og distinktioner i opdragelse*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag. **[22 s.]**
- Greeno, J.G. (1997). On claims that answer the wrong questions. *Educational Researcher*, 26(1), 5-17. doi: 10.3102/0013189X026001005. **[12 s.]**
- Hall, G. S. (1905). What is Pedagogy? *The Pedagogical Seminary*, 12(4), 375–383. <https://doi.org/10.1080/08919402.1905.10534667> **[8 s.]**
- Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*. Vol. 77 (1) pp. 81-112. **[31 s.]**
- Hedegaard, M. (2012). The dynamic aspects in children's learning and development. I: M. Hedegaard, A. Edwards & M. Fleer (red.), *Motives in children's development: Cultural-*

- historical approaches (s. 9-27). Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press. **[18 s.]**
- Illeris, K. (1985 [1981]). *Modkvalificeringens pædagogik – problemorientering, deltagerstyring og eksemplarisk indlæring*. (2. oplag, nyt forord). København: Unge Pædagoger [1. Indledning p.25-34, 4. Grundlæggende didaktiske principper pp. 93-117. **[31 s.]**
- Jackson, P. W. (1990[1968]). *Life in Classrooms*. New York: Teachers College Press (Første del af kapitel 1, 'The Daily Grind', s. 3-11) **[8 s.]**
- Jensen, S. (2021). 'The Danes are rich and live in the villas; the others live in the blocks of flats': on the social and material character of diversity in children's school life in Denmark. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, DOI: 10.1080/09518398.2021.1900620 **[16 s.]**
- Klitmøller, J. (2013). Fænomenologisk læringsteori. In: A. Qvortrup, & M. Wiberg (red.), *Læringsteori og Didaktik* (s. 190-208). Hans Reitzels Forlag. **[16 sider]**
- Klitmøller, J., & Hviid, P. (2019). Lev Semenovitj Vygotskij og den kulturhistoriske psykologi. I: L. M. Gulbrandsen (Ed.), *Opvækst og psykisk udvikling: En grundbog i udviklingspsykologiske teorier og metoder* (2. udgave., s. 259-285). Akademisk Forlag. **[26 s.]**
- Korsgaard, M.T. (2021). Nye begyndelser -efterskrift. I: H. Arendt (2021). *Krisen i skolesystemet og pædagogikken - og andre pædagogiske tekster*. (s. 121-153) Aarhus: KLIM. **[32 s.]**
- Krogh, L., Olsen, J. B., & Rasmussen, P. (2008). Indledning. I: L. Krogh, J.B. Olsen & P. Rasmussen (red.), *Projektpædagogik: perspektiver fra Aalborg Universitet* (pp. 9-10). Aalborg: Aalborg Universitetsforlag. **[2 s.]**
- Lave, J. & Wenger, E. (1999). Situeret Læring og andre tekster. Hans Reitzels Forlag. Kap. 1, 2 & 4 (s. 31-54 & 77-100). **[46 s.]**
- Lyotard, J.F. (1982). *Viden og det postmoderne samfund*. Århus: Slagmarks Skyttegravsserie. Kap. 1-7 **[43 s.]**
- Matthiesen, N. (2025). Håb og Familieliv. I: A. Sköld & K. Lundsgaard-Leth (red). Det Håbende Dyr. KLIM. Kapitel 3. **[20 s.]**
- Mehan, H. (1992). Understanding inequality in schools: The contribution of interpretive studies. *Sociology of Education*. 65, 1-20. **[20 s.]**
- Nielsen, K. & Klitmøller, J. (2017). Blinde pletter in den synlige læring. Kritiske kommentar til "Hattie-revolutionen." *Nordic Studies in Education*, 1, 3-18 **[15 s]**
- Oelkers, J. (2002). Rousseau and the image of 'modern education'. *Journal of Curriculum Studies*, 34(6), 679–698. **[19 s.]**
- Oettingen, A. (2001). Det pædagogiske paradoks. Klim. Kapitlerne om Kant (pp. 35-50) og Benner (pp. 135-163) **[43 s.]**
- Packer, M. J. & Goicoechea (2000). Sociocultural and Constructivist Theories of Learning: Ontology, Not Just Epistemology. *Educational Psychologist* 35(4), 227-241. **[14 s.]**
- Piaget, J. (2003[1964]). Part 1: Cognitive Development in Children: Piaget. Development and Learning. *Journal of Research in Science Teaching*, Vol. 40, Supplement (s. 8-18) **[10 s.]**
- Piaget, J. (1999). The beginning of play. I Play, dreams and imitation in childhood (1st ed., pp. 89-104). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315009698> **[15 s.]**
- Reay, D. (2004). 'Mostly Roughs and Toughs': Social Class, Race and Representation in Inner City Schooling, *Sociology*, Vol. 38, No. 5 (1005-1023) **[18 s.]**
- Rogers, C. (1969). Freedom to learn. Ohio: Merrill. pp. 157-164, 279-297. **[18 s.]**

- Simovska, V., & Primdahl, N. L. (2024). Trivsel og Trivselsfremme i Skolen. (S. 4- 42) [https://dpu.au.dk/fileadmin/edu/Paedagogisk Indblik/Trivsel og trivselsfremme i skolen/24 Trivsel og trivselsfremme i skolen -16-04-2024.pdf](https://dpu.au.dk/fileadmin/edu/Paedagogisk%20Indblik/Trivsel%20og%20trivselsfremme%20i%20skolen/24%20Trivsel%20og%20trivselsfremme%20i%20skolen%20-16-04-2024.pdf) **[38 s.]**
- Skinner, B. F. (1975). Motivationens og emotionens indre verden. I: *Om behaviorisme* (s. 159-177). København, Danmark: Det Schønbergske Forlag. **[18 s.]**
- Skinner, B. F. (1971). Beyond Dignity and Freedom. Kapitel 1 & 2. Penguin books. **[39 s.]**
- Staunæs, D. (2000). Hvorfor hænger de "tyrkisk-kurdiske" drenge ud ved bænkene langs skolemuren? *Unge Pædagoger*, 61(5), 1-18 **[17 s.]**
- Sugarman, J. (2015). Neoliberalism and Psychological Ethics. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*. 35(2), 103-116. **[13 s.]**
- Vygotsky, L. S. (1978). Interaction between learning and development. In *Mind in society: The development of higher psychological processes* (kapitel 6, pp. 79-91). Harvard University Press. **[12 s.]**
- Vygotsky, L. S. (1987). From 'Thinking and Speech'. I: R. W. Rieber (Red.), *The collected works of L.S. Vygotsky* (Vol. 1 Problems of general psychology, s. 194-214). New York, NY: Plenum. (Oprindeligt publiceret på russisk i 1934). **[20 s.]**
- White, J. (2002). On 'learning' and 'learning about': W. R. Bion's theory of thinking and educational praxis. In: D. Barford (ed.), *The ship of thought. Essays on Psychoanalysis and Learning*, pp. 84-105. Karnac Books. **[21 s.]**
- Wiberg, M. & Qvortrup, A. (2013). Kapitel 2: Læringsteorierne – hvad teoretiserer de over? I: A. Qvortrup og M. Wiberg (red.), *Læringsteori og didaktik*. Hans Reitzels Forlag (s. 49-71). **[22 s.]**

I alt: 1028 sider